

ΙΩΝΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΑ.

ΣΜΥΡΝΗ τῆ 16 Νοεμβρίου 1850.

ΦΑΡΜΑΚΙΔΗΣ καὶ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ.

Προτάττομεν τὸν Φαρμακίδην τοῦ Οἰκονόμου ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς προέσις μικρᾶς διατριβῆς, ὡς ἰσχυρῶς ἔχοντα κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, τὴν ἐκκλησιαστικὴν μάθησιν, τὴν τέχνην τοῦ συγγράφειν, τὸν ἀρεθὸν καὶ τὴν ἀξίαν τῶν συγγραμμάτων, τὴν ἐπ' ἀμύμων ῥητορείαν, τὰς διδασκαλικὰς ὑπηρεσίας, ἢ ἄλλην χρησιμότητα πρὸς τὸ ἔθνος, ἢ καὶ κατὰ περίνοιαν, πολλὰ μάθειαν καὶ φιλογένειαν, ὡς ἐπιθυμοῦσιν ἴσως οἱ περὶ τὸν Φαρμακίδην νὰ νομιζώμεν ἡμεῖς οἱ ἀπλοῦστεροι κοινολαῖται, ἀλλ' ἀπλῶς καὶ μόνον, διότι καὶ ἐκ Βιέννης καὶ ἐξ Ἀθηνῶν, ἢ ἄν ἄλλοθεν, ὁ σοφὸς καὶ δίκαιος Φαρμακίδης ἤρξασαι προπετῶς, ἰσχυρῶς καὶ βαρυνθῶς τὸν περίεργον τοῦτον κατὰ τοῦ συντοπίτου Οἰκονόμου ἀγῶνα, τὸν ἀνέμοστον, τὸν ἀπαίσιον, τὸν κοινοβλαβῆ, τὸν ἀξιοκατάκριτον ἀληθῶς παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις. Ἴσως ἀπίχομεν δικαίως παντὸς ἀπὸ τὴν προκειμένην ἀναγκαίαν παράθεσιν καὶ κρίσιν περὶ τῶν δύο τούτων ἀξιολόγων κληρικῶν, ὡς ἐπράξαμεν ἄχρι τοῦ νῦν, ἂν ἐβλέπομεν, ὅτι ὁ ἀνεύχως αὐτὸς Χριστιανὸς, ὁ Φαρμακίδης, ἀπεφάνη πλεονὰς παύσει τὰς κατὰ Οἰκονόμου καὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ ταλαιπώρου ἐν γένει κλήρου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, σιωπῶντων ἀνεξικακῶς, ἐπιμόνους μηχανουργίας καὶ πωροβλαβῆς, βανερᾶς καὶ κρυφᾶς, ἀμέσους καὶ ἐμμέσους, ἐν αἷς ἀναμιγνύει καὶ φράσεις καὶ ιδέας μὴ ἀκρίτως ὀρθοδόξους, μηδὲ φιλικῶς ἀληθῶς πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἐλευθέρως ὁ Φαρμακίδης, ἐν Ἀθήναις, μάχιστα, νὰ φρονῇ καὶ νὰ λέγῃ ὅ, τι ἀγαπᾷ περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ κλήρου, ἢ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς τις ἐξαιρετικῶς σύμμαχος τῶν μισελλήνων ἑτεροδόξων. Ἐπειδὴ ἡμεῖς γράφων δημοσίως καὶ ἀσυστολῶς, ἀξιοὶ διὰ βατολογιῶν ἐπανειλημμένων καὶ ἀσυγγνώστων νὰ φρονῶσι τὰ αὐτὰ καὶ πάντες, οἱ κατ' αὐτὸν μωροὶ καὶ ἄπειροι ἀναγνώσται τῶν διατριβῶν αὐτοῦ, ὑβρίζομενοι καὶ συκοφαντούμενοι κατὰ πολλοὺς τρόπους ὑπὸ τοῦ θαυμασίου τούτου λογιωτάτου, ἐν δὲ συμφωνῶσι κατὰ τι μετ' αὐτοῦ, ἀναγκαζόμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα

πρὸς γνώσιν τοῦ Πανελληνίου, 1, Ὅσα γινώσκουμεν ἢ σκεπτόμεθα περὶ τῆς διαμάχης καὶ ἀξίας τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν, Οἰκονόμου καὶ Φαρμακίδου, καὶ 2, ὅσας παρατηρήσεις καὶ ἐπι κρίσεις ἔχομεν ἐπὶ τῶν κατὰ τοῦ ἱεροῦ Τόμου τῆς Ἑλλάδος καὶ κατὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ὀρθοδόξου κλήρου νεωτάτων διατριβῶν τοῦ σοφολογιωτάτου Φαρμακίδου, ἐξ ὧν καὶ μόνων καταδικάζεται ἀρ' ἐαυτοῦ ἀποχρόντως, παρὰ τοῖς νῦν ἔχουσιν αὐτὸς ὁ νῦν καθηγητὴς τῶν θεολογικῶν μαθημάτων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν γνώμην ἢ σύμπραξιν τοῦ ἠποίου ἐγένετο πρὸ 17 ἐτῶν καὶ διετηρήθη τοσοῦτον χρόνον ὁ σκανδαλώδης ἐκείνος σχεδιασμὸς τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, τοῦ ὁποίου τὴν κατὰ τὸν ἱερὸν Τόμον γενομένην ἐπ' ἐσχάτων διόρθωσιν μικρὰν μετὰ τοσαύτης κοινῆς λογομαχίας καὶ ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς θλάβης τοῦ ἔθνους ἐκήρυξεν εὐλόγως ὁ βασιλεὺς Ὀθων ὡς μίαν τῶν ἀληθῶς ἐνδοξῶν πράξεων τῆς αὐτοῦ βασιλείας. Διὰ ταῦτα ἐσύμφερε πολὺ εἰς τὸν Φαρμακίδην, ἐν, ὡς διατείνεται, ὑπάρχει ὀρθόδοξος Χριστιανὸς ὄντως καὶ φιλογενὴς Ἕλληνας, (ὅπερ ἀκούομεν ἄσμενοι παρὰ τοῦ ἀρόλου καὶ ἀψευδοῦς αὐτοῦ στόματος), νὰ πύσῃ ὅλω; διόλου τὴν τῶν ἄχρι νῦν πεπραγμένων καὶ εἰρημένων ὑπ' αὐτοῦ περὶ Οἰκονόμου καὶ Ἐκκλησίας ἢ Ἑλληνικοῦ κλήρου φιλόνοικον ἐπανάληψιν.

Ὁ Φαρμακίδης, γέννημα, ὡς καὶ ὁ Οἰκονόμος, τῆς εὐγένους καὶ εὐάνδρου Θεσσαλίας, παλαιᾶς μητρὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῆς ἱππευτικῆς καὶ τῆς μαγικῆς τέχνης, νῦν δὲ πολλῶν σοφῶν καὶ φιλογενεστάτων ἀνδρῶν, μέτριος τὸ ἀνάστημα, ἔχων σύμμετρον μὲν καὶ εὐτονον σῶμα, μικρὸν δὲ καὶ λείον μετώπον καὶ τρίχα ξανθὴν, [γνωσμάτα κατὰ τοὺς φυσιολογοῦντας χαρακτῆρας δραστηρίου, φιλεριδῶς καὶ ἰσχυρογνώμονος, οὐχὶ δὲ καὶ ὑψίστος ἢ φιλοσοφου καὶ πολυμαθοῦς], ὁρμῶν πρὸς τὰ πατροπαράδοτα ὡς τις ταῦρος κεραίων ἀκάμπτος, καὶ ὅταν βλέπῃς αὐτὸν βαδίζοντα, νομίζεις, ὅτι ἔχει ἐν τῷ νῷ κεκρυμμένην τινὰ ἰδέαν ἀπειλητικὴν, ἀλλὰ ἰδέαν περιορισμένην καὶ ἀποκλειστικὴν μέχρι μονομαρίας. Ἀγνωστούμεν τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς καὶ τὴν ἄλλην τῆς νεότητος

τας αὐτοῦ πιατροπὴν καὶ δικηγόρην. Ἐξ ἐκ τῶν ὀλίγων συγγραφῶν αὐτοῦ συμπεραίνουμεν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἦτον ἀδύνατος καὶ ἀτελής γὰρ τὸ θεμελιώδες τοῦ Ἑλλήνου διδασκαλίου καὶ συγγραφῆς, μάλιστα δὲ ἰερωμένο, σπουδασμα καὶ μελέτημα, τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, τὴν φιλολογίαν, τὴν Ἐκκλησιαστικὴν μάθησιν. Μανθάνων ἴσως ἐν Βιέννῃ πολλὰ καὶ ποικίλα πράγματα, ἐν οἷς καὶ τὰ Ἑλληνικά, ὁ Φαρμακίδης οὕτως μετείχε καὶ τῆς συντάξεως ἢ διευθύνσεως τοῦ Ἀγίου Ἐρμού, συγγραμματος περιοδικοῦ, πρωτοφανοῦς, ὠρμήσαντος· μεγάλως εἰς τὰ τοῦ ἔθνους κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν διὰ ποικίλων διατριβῶν. Ἰσως ἤρμαζεν εἰς τὸν Φαρμακίδην, ὅπερ εὐμφορε καὶ εἰς τὸ ἔθνος, νὰ ἦναι διὰ βίου ἐκδότης τοῦ Ἀγίου Ἐρμού καὶ οὐχὶ θεολόγος, σύμβουλος τῆς Ἀντιβασιλείας κατὰ τὰ ἐκκλησιαστικά τῆς δυστυχοῦς Ἑλλάδος, καὶ Γραμματεὺς καὶ κυριάρχης τῆς στρεβλοδόξου συστηθείσης ὑπὸ τῶν Ἀντιβασιλείων αὐτῶν Συνόδου τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίας, καὶ ἀβρογράφος ἐνίοτε τῆς Ἀθηναίας, καὶ διδάσκαλος καὶ μὲν τῆς Φιλολογίας, ὅ τε δὲ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ἄν ὁ Φαρμακίδης ἀποφασίσαι ποτὲ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ἀγίου Ἐρμού, [ἐπειδὴ μάλιστα τὸ ἔθνος δὲν ἔχει σήμερον κατὰ δυστυχίαν ὅμοια τοιαῦτα ἔργα, οὐδὲ εἶναι δυνατόν νὰ ἔγῃ ἄλλοθεν, εἰμὴ ἐκ τῶν τόπων, ὅπου ὑπάρχουσι μεγάλαι βιβλιοθήκαι καὶ πᾶσα εὐκολία εἰς τὴν ἀρίστην σύνταξιν καὶ τὴν γενικὴν διάδοσιν τοιοῦτου συγγραμματος], ἐάν, λέγομεν λοιπόν, ἀποφασίσαι, καὶ γρηλατίας ὦν, ὁ Φαρμακίδης νὰ ἐπιχειρήσῃ πάλιν τὸ καλὸν τοῦτο ἔργον, αὐτὸ μόνον καθ' ἡμᾶς ἀπέκειται αὐτῷ ἀλθῶς κοινωφελές καὶ ἐντιμον ἐπιχειρήμα, ἐάν ὁμοῦ δὲν ἐξκοιλούνηται καὶ ἐκείθεν τὰς αὐτὰς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Οἰκονόμου παραφροσῆς αὐτοῦ. Ὁ Φαρμακίδης ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ ἀγῶνος, καὶ εἰς τοῦτο δικαίως φαίνεται ἀξίεπαίσιος. Τὶ δὲ ἐπραξεν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ ἀγῶνος, ἢ τῶν ἄλλων κοινῶν πραγμάτων, ἡμεῖς γε ἀγνοοῦμεν, ἀλλὰ καὶ δὲν πιστεύομεν, ὅτι ἐπραξεν μεγάλως, διότι δὲν ἠκούσαμεν αὐτὸν, εἰμὴ σύμβουλον ὄντα ἐν Εὐβοίᾳ τοῦ Θεσσαλοῦ στρατηγοῦ Ἀδαμαντίου.

Ἄν ἐξ ἡ πλείονα ἔτη ὁ αἰδίδιμος Κυβερνήτης, τέκνον εὐσεβές, πολυπειρον, περιουστάτων τῆς ἀγαθῆς Ἑλληνίδος Κερκύρας. [καὶ ἂν ἐλανθίσθη κατ' ἄλλα τινα, ὡς ἀπειρος ὡπλοδότης τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων καὶ προσώπων] ἤβλεπεν βέβαια καταστήσει κανονικῶς, εὐθέτως, τὰ τῆς ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἄλλα τῶν σπουδαιωτάτων τοῦ νέου κράτους πραγμάτων. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ὅτε ἦλθεν ἡ Ἀντιβασιλεία μετὰ τοῦ Βασιλέως, ἐγένετο σκέψις περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίας. Τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετο τοῖς πᾶσιν ἐν ταῖς τότε περιστάσεσι τοσοῦτον σπουδαῖον, ἀκροσφαλές, ὥστε δὲν εὐχαριστήθη ἡ κοινὴ γνώμη, ὅτε ἤκουσεν, ὅτι ἡ Ἀντιβασιλεία ἀνέθεσε τὸν περὶ τούτου σχεδιασμὸν εἰς τινὰ Ἐπιτροπὴν, συγκεκριμένην ἐκ τινῶν ἄλλων καὶ τοῦ Φαρμακίδου τούτου, προστεθέντων παραδόξως καὶ τινῶν ἑτεροδόξων, τῶν πάντων ὑπὸ τὴν προεδρίαν ἀνδρῶς, εὐσεβοῦς μὲν καὶ ἀγαθοῦ, ἀλλὰ καὶ τούτου κοσμικοῦ, ἀγνοοῦντος τὰ ἐκκλησιαστικά, σχεδὸν ἀνικάνου κατὰ πάντα, τοῦ γέροντος Πανοῦτσου Νοταρᾶ, ἀποθανόντος προπερὺσιν ἐν ἡλικίᾳ 110 ἐτῶν. Ἐβρίθη, ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Φαρμακίδου καὶ ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν αὐτοῦ ἀπεφασίσθησαν πάν-

τα τὰ περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίας, ὅπως ἐγένοντο. Ἄν ταῦτα εἶχον καλῶς, ὀρθοδόξως, ὅπως φρονεῖ, ἢ λέγει μὴ φρονῶν ὁ Φαρμακίδης, (ὅπερ πιθανότερον), διατὶ τάχα νὰ δυσχεραστῆθαι ἐκτοτε διαμυρτωμένοι καὶ προσφορικῶς, [ἂν οὐ ἐγγράφως διὰ τὸ λασκινδάλιστον, καὶ διότι δὲν ἀμφισβάλων περὶ τῆς διορθώσεως τοῦ κακοῦ μετὰ τινα χρόνον], τοσοῦτοι ὁμογενεῖς ἐκλεκτοὶ, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, λόγοι καὶ πολιτικοί, πρὶν ἔτι φωνῆ ἐκφράζων τι περὶ τοῦ [ἀντικειμένου τούτου κατὰ τὸ καθήκον τοῦ Ὀρθοδόξου χριστιανοῦ καὶ Ἑλλήνου διδασκαλοῦ, ὁ Οἰκονόμος, εἰς τὸν ὅποιον εὐαρεστεῖται ν' ἀποδίδῃ ὁ κύριος Φαρμακίδης τὴν πᾶσαν περὶ τῆς ἐκκλησίας μέριμναν, ὡς ἐν τῷ ἔθνος δὲν εἶχεν ἄλλον ὀρθόδοξον Ἑλληνα παρὰ τὸν Οἰκονόμον αὐτόν; Διατὶ τάχα νὰ παραπονήται ἐκτοτε κατὰ τῶν γενομένων αὐτῆς ἢ Συνόδου καὶ ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος, ἐξακουμένον μόνων τῶν περὶ Φαρμακίδην ὀλίγων φίλων καὶ ὁπαδῶν, ἢ τῶν ἀδιαφοροῦντων περὶ τὰ θρησκευτικὰ κατὰ μίμωσιν πικρῆς τῶν ἀθροιστικῶν τῆς Ἑσπερίας, ἢ τῶν ἐτεροδόξων; Διατὶ τάχα ἢ γενικῶς σχεδὸν κατακραυγὴ τῶν ἐξωτῆς Ἑλλάδος ὁμογενῶν; Διατὶ τέλος ἢ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, καὶ Βουλῆς, οἱ Ὑπουργοὶ μετὰ τοῦ Βασιλέως ἐθεώρησαν καὶ ἐδιόρθωσαν ὅπως οὐδὲν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἄλλως καὶ οὐχὶ κατὰ Φαρμακίδην; Διὰ φιλικῶν τάχα πρὸς τὴν Ρωσσίαν, ἢ τὴν Τουρκίαν, ἢ κατ' ἔχθραν πρὸς τὸν ἀμεμπτον καὶ ἀλάνθαστον σοφολογιώτατον Φαρμακίδην, ὡς φωνάζει, δυσανασχετῶν καὶ λαθροῦν αὐτὸς ὁ θαυμαστὸς σοφός, φιλογενῆς καὶ ὀρθόδοξος Ἑλληνας, ὁ λεγόμενος Φαρμακίδης; ἢ τάχα ταῦτα πάντα ἐξ ἀνοίας, ἀπαιδευσίας καὶ ἀπειρίας κκιεντροχῶς τοῦ Πανελληνίου, μόνου ὑπάρχοντος νοσηλοῦς καὶ πεπαιδευμένου καὶ ἐμπείρου ἐν χρηστότητι βεβαίᾳ τοῦ μονομανοῦς τούτου σοφολογιωτάτου;

Ἵπὸρχει σύγγραμμα Γερμανικὸν μεταφροσμένον καὶ εἰς τὴν γλῶσσάν μας ἐπιγραφόμενον δὲ *Μεγάλα ἀποτελέσματα ἐκ μικρῶν αἰτιῶν*. Ἄ; προστεθῆ λοιπόν εἰς ταῦτα καὶ ὁ κατὰ Οἰκονόμου ἄγιον τοῦ Φαρμακίδου περὶ Ἐκκλησίας, πρῶξενος τοσοῦτων σκανδάλων καὶ τοσοῦτων καὶ τολιούτων ζημιῶν εἰς τὸ ἔθνος. Ἐπειδὴ καθ' ὅσον γινώσκουμεν, ἡμεῖς γε, ὁ Φαρμακίδης, ἀρξάμενος ἐκ Βιέννης πρὸ 35 ἡδὴ ἐτῶν αὐτὸν τὸν κατὰ τοῦ Οἰκονόμου πόλεμον, [ὅτε ἐπέκρινε καὶ τὴν Ποιητικὴν τούτου, τὴν μόνην ὑπάρχουσαν ἄχρι τοῦ νῦν εἰς τὴν γλῶσσαν μας, αὐστηρῶς καὶ ἐμπαθῶς, οὐχὶ δὲ κατὰ τὸ ἀκριβοδικαίον καὶ ἀπαθῶς], ἐξκοιλούθησεν αὐτὸν καὶ ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ἔλθων ὁ Οἰκονόμος μετὰ τὸν συντόπιστον Φαρμακίδην ἔκαμε τὸ μέγχα καὶ ἀσυγχώρητον σφάλμα, νὰ μὴν ὑπάγῃ πρῶτος εἰς γοιρετισμὸν τοῦ Φαρμακίδου, καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ δακρῶσιν καὶ στενάξωσιν οἱ Πανελλήνες, ὡς ποτε ἐν Τροίᾳ διὰ τὴν μύνην τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Ἀγχιμέμονα. Πταίει βέβαια καὶ ὁ Οἰκονόμος κατὰ τι, ἂν ἐκ περιφροσύνης καὶ ὑπερφροσύνης ἡμέλησε τὸ μικρὸν τοῦτο, ἂν οὐχὶ καθήκον, τούλαχιστον μέσον φιλιώσεως καὶ εὐνοίας, ἀνώτερος ὢν ἄλλως κατὰ πολλὰ τοῦ κλεινοῦ Φαρμακίδου. Ἀλλ' ἡμεῖς [κατὰ τοῦτο μεμφόμεθα τὸν Φαρμακίδην ἀφιλοπροσώπως; ὅτι δὲν ἐπεσκέφθη πρῶτος τὸν γρηαιότερον συμπατριώτην του, ὄντα καὶ παλαιότερον διδάσκαλον, καὶ συγγραφεῖα πλειοτέρων ἀναγκαιῶν βιβλίων καὶ ῥήτορα ἐκκλησιαστικόν, ἐάν μάλιστα ἔκρινεν ἑαυτὸν ἀνώτερον τοῦ Οἰκονό-

μου κατ' ἄλλοι, καὶ μόνον ἀρμόδιον γνωμώδτην καὶ ὀδηγὸν εἰς τὰ πράγματα τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίας, ἐπειδὴ πῶς θέλει νὰ τιμῶσιν αὐτὸν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι κατ' ἀξίαν, [οὐχὶ βέβαια τὸ ὑπὲρ ἀξίαν, ὅταν αὐτῆς δὲν πρόττη αὐτὸ τὸ πρὸς τοὺς κρείττους αὐτοῦ κατ' ἄλλα πολλὰ;

Περὶ δὲ τοῦ Οἰκονόμου, [ἴς τι; ἕως τώρα δὲν προσέβαλε τὸν Φαρμακίδην ἢ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ ὑπερασπίσθη ἐνίοτε διὰ μόνου τοῦ λόγου ἑαυτὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τῶν προσβολῶν τοῦ Φαρμακίδου, δικαίωμα καὶ καθήκον, τὸ ὅποιον ἔχει πᾶς Ἑλληνας οἰκοθεν, ὡς ἠμολογεῖ ἀναμφισβύτως καὶ αὐτὸς ὁ Φαρμακίδης], περὶ τοῦ Οἰκονόμου, λέγομεν, ὡς ἀνδρῶς πασιγνώστου ἐν τῇ Πανελληνίῳ δὲν λέγομεν πολλὰ, διότι ἀρκούντως ἀπέδειξαν τὴν παιδείαν, τὴν πολυμαθειαν, τὴν εὐφυίαν αὐτοῦ αἱ κατὰ καιροῦ σύγγραφαί, ὁμολογοῦμεν ἢ μὴ ὑπὸ τοῦ Φαρμακίδου, καὶ ἢ ἐν Σμύρνῃ μακρὰ διδασκαλία καὶ ὁ ἀμῶν τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰτι ἄλλο. Τὶ κερδαίνει λοιπόν ὁ εὐλογημένος αὐτὸς Φαρμακίδης, προσπαθῶν διὰ πολλῶν σοφισμάτων μακρολόγων ν' ἀποδείξῃ ἀπαιδευτον καὶ νεομαθῆ τὸν Οἰκονόμον; ἢ α τιμῆθ' οὕτως τάχα ὡς σφώτερως ἐκείνου καὶ εἰς ἄλλα καὶ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά; Ἐξ ἐναντίας ὁ Φαρμακίδης ἐντεθῆν ἀποδεικνύεται ἀσφώτερος καὶ ἀξιομημπότερος ἑαυτοῦ. ἔχει μόνον δίκαιον, ὅταν λέγῃ, ὅτι ὁ Οἰκονόμος ἔλθων εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τοὺς κινδύνους, δὲν ἐδαπάνησεν εἰσέτι χρήματα εἰς τὴν κινήν ὠφέλειαν. Ἀλλὰ μὴ γὰρ δὲν ἐστάθησαν καὶ ἄλλοι σοφοὶ καὶ ἀσοφοὶ πλούσιοι μακρῶν τῶν κινδύνων καὶ τῶν περὶ κοινωφελείας ὁμολογουμένων ιδεῶν; Τίς εἶδεν ὁμοῦ κατ' ἀκρίβειαν, ὅτι ἐπραξεν ὁ Οἰκονόμος ἕως τώρα ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιουσίας; ἢ Σμύρνη ἐγνώρισε καλῶς πρὸ πολλοῦ πάντα τὰ προτερήματα καὶ τὰ ἐλαττώματα τοῦ Οἰκονόμου, ἢ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ. Καθ' ἡμᾶς ἢ παρουσία τοῦ ἀνδρῶς τούτου ἐν Ἀθήναις, τιμῶσα τὸν Ἑλληνικὸν κληρον καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ῥητορικὴν καὶ φιλολογίαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ὠφέλησεν οὐσιωδῶς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπομένως καὶ τὴν τύχην τοῦ ἔθνους.

Ἄλλο τε, ἂν εἶναι χρεῖα, προσθέτομεν ὀλίγα καὶ περὶ τῶν πιθανῶν ιδεῶν τοῦ Ὀρθοδόξου Φαρμακίδου καὶ τῶν μηχανημάτων καὶ κατακραυγῶν αὐτοῦ κατὰ τοῦ ἡμετέρου κλήρου καὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίας.

ΝΕΑΝΘΗΣ.

ἘΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ.

Ἐπτὰ νῆσοι Ἑλληνίδες, ἀνήκουσαι γεωγραφικῶς καὶ διοικητικῶς ἐπὶ τῶν ἡμετέρων αὐτοκρατορῶν, ἢ μὲν Κέρκυρα καὶ οἱ Παζοὶ εἰς τὴν Ἠπειρον, ἢ δὲ Λευκάς, Ἰθάκη καὶ Κεφαλληνίαι μετ' ἄλλων τινῶν νησιδίων εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ἢ δὲ Ζίκυνθος εἰς τὴν Ἠλείαν τῆς Πελοποννήσου, καὶ τὰ Κύθηρα μετὰ τῆς Αἰγίλιας εἰς τὴν Δακωνίαν, κείμεναι δὲ πλὴν τῶν τελευταίων τούτων εἰς τὸ παλαιὸν ἐπιλεγόμενον Ἴόνιον πέλαγος, ἠρπάγησαν ὑπὸ τῶν Φράγκων τυραννικῶν ἀπὸ τοῦ πανταχῶθεν ἐπιδουλομένου καὶ προσβαλλομένου κράτους τῶν Βυζαντινῶν, καὶ μετὰ πολλὰς τύχας περιήλθον

τέλος εἰς τὴν Βρετανικὴν προστασίαν, αὐτονομηθεῖσαι πρότερον πρὸς ὀλίγον, ὡς Δημοκρατεῖα χωριστὴ ὑπὸ τὴν συμμαχικὴν προστασίαν τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Τουρκίας. Ὁ λαὸς τῶν νήσων τούτων εἶναι ὁμογενεῖς, ὁμόγλωσσοι, ὁμόδοξοι ἡμῶν, καὶ εὐφυῆς καὶ φιλογενέστατος. Ἐνόσω δὲ σχηματίζει πολιτείαν χωριστὴν, ἀρκεῖ πρὸς διάκρισιν περιστατικὴν νὰ λέγεται Ἐπτανησιακὸς καὶ οὐχὶ Ἴόνιος, διότι οὔτε πάλαι ποτὲ οὔτε σήμερον ὑπάρχει αὐτοῦ λαὸς ἀλλόφυλος ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους τοὺς πλησίον αὐτοῦ ὁμογενεῖς.

Ἡ Ἐπτανῆσος ἔχει σήμερον [τὸ πολὺ 300,000 κατοίκους, τοὺς πάντας σχεδὸν ὀρθοδόξους, ἐκτὸς ὀλίγων Λατίνων, Ἑβραίων καὶ Διαμυρτωμένων. Τὸ Πανελλήνιον ἠγνοεῖ ὅπως οὐδὲν τὴν κατάστασιν αὐτῶν τῶν νήσων, μέχρις οὐ εἰδοποιήθη ὀπωσδήποτε ὑπὸ τοῦ ἐντοπίου τύπου, εἰς τὸν ὅποιον μόλις πρὸ ὀλίγου παρεχώρησαν ὀλίγην ἐλευθερίαν οἱ διέποντες αὐτὰς προσταταί. Ὁ τόπος οὗτος, ἀγύμναστος ἄχρι τοῦδε εἰς τὴν γλῶσσαν, λαμβάνει κατ' ὀλίγον καὶ κατὰ τοῦτο καὶ κατ' ἄλλα θαυμασίαν ἐπίδοσιν. Οἱ Ἐπτανῆσιοι, μάλιστα δὲ οἱ Κερκυραῖοι, οἱ Κεφαλλῆνες καὶ οἱ Ζακύνθιοι, ἐκπαιδευόμενοι καὶ συγγραφόντες εἰς τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν, προσθέττουσι πολὺ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν, καὶ θέλουσιν ὠφελεῖσαι μεγάλως καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ πᾶν ἀγαθὸν τοῦ ἔθνους, ἐπειδὴ ἔχουσι γνώσεις, ἐπιμέλειαν, τάξιν, ζῆλον, ὄντες εὐσεβεῖς, φιλομαθεῖς, εὖ κατὰστατοι, φιλοπάτριδες, φιλότιμοι καὶ ἐπιχειρηματικοί. Οἱ συγγραφεῖς τῆς Ἐπτανήσου δύνανται νὰ ὠφελησῶσιν ἰδίως τὴν Ἠπειρον ἐκ τοῦ πλησίον, ἔχοντες μετ' αὐτῆς εὐκόλον καὶ συχνὴν συγκοινωνίαν.

Διὰ τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν ὠφέλειαν καὶ τὴν μέλλουσαν τύχην καὶ διὰ τὴν ἀπ' αὐτῶν χρησιμότητα εἰς τὸ ἔθνος εἶναι χρεῖα πρὸς τοὺς ἄλλοις οἱ ἀδελφοὶ Ἐπτανῆσιοι, περιποιούμενοι ὡς κόρην ὀφθαλοῦ τὴν γλῶσσαν, νὰ ἐπιμεληθῶσιν καὶ τὴν βελτίωσιν καὶ τελειοποιήσιν τῆς ἐν Κερκύρᾳ Ἀκαδημίας, τὴν αὐξήσιν τῆς ἐν αὐτῇ Βιβλιοθήκης, τὴν ἐκπαίδευσιν οὐ μόνον τῶν ἀρρένων, ἀλλὰ καὶ τῶν κορασιῶν εἰς τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν, τὴν ἀναγκαίαν σύστασιν τῶν κατὰ τόπους Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς μικροτέρων βιβλιοθηκῶν, καὶ πᾶν ἄλλο κοινωφελές κατὰσθημα, ἢ μέσον ἢ ἐπιπόνημα, τείνον εἰς τὴν στενοτέραν μετὰ τοῦ λοιποῦ ἔθους σύνδεσιν καὶ συγχοτέραν συγκοινωνίαν.

Π.

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΥΜΠΟΣΙΑ.

Ἐάν κανεὶς στωϊκὸς δυσχεραστῆται πρὸς τὴν ταύτην συγγραφὴν ἡμῶν καὶ περιφρονῇ αὐτὴν ὡς μικροπρεπῆ, τὸν παρακαλοῦμεν νὰ στοχασθῆ, ὅτι τὸ ἔργον, εἰς τὸ ὅποιον ἐνασχολοῦνται πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐτησίως τριακόσια-ἑξήκοντα-πεντάκις, εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἀξιόλογον καὶ ἀξιοπαρατήρητον, καὶ δικαιολογεῖ ἀπογρῶντος τὴν ἀπόφασιν, τὴν ὅποιαν ἐκάμαμεν, νὰ ἐξετάσωμεν λεπτομερῶς καὶ πανταχῶθεν τὸ ἀντικει-

μενον τούτο ἴνα δὲ ἀποτελεσθῶμεν ἔτι περιεργότεραν τὴν συγγραφὴν ταύτην, θέλωμεν καθυβῆναι τὰς ἐρεῦνας ἡμῶν ἰδίως εἰς τὴν μαγειρικὴν ἐκείνου τοῦ περιφήμου λαοῦ, ἧς τις μετὰ τῆς σοφίας ἐλάτρευε καὶ τὴν ἴδονην, λαοῦ γεννηθέντος ἐκ τῆς Ἀθηνᾶς, ὡς τι παραδειγμα τῶν ἐλευθέρων λαῶν, γεννησαντος δὲ τούτου Πλάτωνος, τοῦ Ἀλκιβιάδου, τοῦ Σωκράτους. Ὁ Ἀθηναϊκὸς πολιτισμὸς, (οὐδεὶς ἀγνοεῖ τούτο), ὑπερέβη ὅσους ἄλλους ἐγνώρισεν ἡ ἀρχαιότης. Ἄς ἴδωμεν λοιπὸν ὀλίγον τι ἕκαμεν αὐτὸς ὡς πρὸς τὴν ὄρεξιν καὶ τὸν στόμαγον. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ἄς στήσωμεν τὸ ἡμέτερον σπουδαστήριον ἐνώπιον τῶν καμινίδων τῶν Ἀθηναϊκῶν μαγειρίων, συναγόντες περὶ ἡμᾶς τὸν ἀρτοποιόν, τὸν ἀλαντοπῶλην, τὸν ἰχθυοπῶλην, τὸν μυρεψόν, αὐτὴν ἔτι τὴν ὄσφραδιοπῶλιδα [bouquetière] καὶ τὸν ἀνθοπῶλην, οἵτινες ἐπέλικον στεφάνους διὰ τοὺς συμπότας. Ἄς ἐρωτήσωμεν αὐτοὺς τεχνικῶς, ἵνα μάθωμεν ὡς οὖν πῶς ἐτρέφοντο τότε, καὶ ποίας ἀπολαύσεις εὗρισκον πιθανῶς εἰς τὴν γαστρονομίαν, οἱ Ἀνακρέοντες καὶ οἱ Μένανδροι καὶ πῶς ἐδείκνυν μετὰ τῆς θείας διδασκαμένης τινος τραγωδίας τοῦ Σοφοκλέους ἢ παρωδίας τοῦ Ἀριστοφάνους. Ὁ κωμικὸς ποιητὴς Σωσιπάτρης καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Βιτρούκιος δύνανται τὰ μᾶς δόξαι τινὰς πληροφορίας περιέργους περὶ τῆς κτασκευῆς τῶν Ἀθηναϊκῶν μαγειρίων. Ἀλλὰ δὲν εἶναι περὶ τούτου ἐνταῦθα ὁ λόγος. Ἄς ἐλθωμεν εἰς τὸ προκειμένον, λέγοντες περὶ τῶν ὕλικῶν συστατικῶν καὶ τῶν ἀληθινῶν στοιχείων τῆς τοῦ στόματος ἐπιστήμης, ὅποιαν μετήρχοντο ἐπὶ τοῦ Πεναιστράτου.

Νεώτεροι καὶ ἀμύητοι ὄντες ὡς πρὸς τὴν λεπτομέρειαν τῶν ἀρχαίων πραγμάτων, μόλις γινώσκωμεν δύο ἢ τρία εἶδη ἄρτου. Παρ' ἡμῖν ὁ ἄρτοποιός ἐστι ἐπιτηδεύμα [metier] τι, ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἐνδόξοις ἡμῶν προγόνοις τοῖς περὶ τὴν Ἀκρόπολιν τῆς Ἡλλάδος, ὑψώθη εἰς καθὼν τέχνης ἀξιολόγου. Θυμάζει ὁ ἀναγνώστης δικαίως τὸν κατάλογον τῶν δισφύρων τοῦ τῶν παλαιῶν ἄρτου εἰδῶν καὶ τῶν κτασκευῶν αὐτοῦ, ἐξ ὧν προήχθησαν αἱ ποικίλαι τοῦ ἄρτου ὀνομασίαι. Καθ' ὃν τρόπον ἐψήνετο ὁ ἄρτος εἴτε ἐν αἰθαλῇ (χρυσόλῃ), εἴτε ἐπὶ ἀναμμένων ἀνθράκων, εἴτε ἐν ἰπνῷ [φούρνῳ], εἴτε ἐν ἐστία, ἔδιδον καὶ χωριστὸν ὄνομα εἰς τὸν ἄρτον, οἷον ἰπνίτης ἐσχαρρίτης, ἀπανθρακίς, ἐγκρυφίς. Ἐγίνετο ἄρτος ἐκ κέγχρου, καὶ βρίζης ἢ σικαλεως [ὡς καὶ τὰ νῦν ἐνισχῶν ἐν Ἑλλάδι], καὶ ὀρύζης καὶ σισάμου, καὶ ἄλλος διέφθος, ὡς τὸ παξιμάδιον, λεγόμενος ὕλρα, ἐξ ἧς καθ' Ὁμηρον ἔτρεφον τοὺς ἵππους οἱ τῶν Τρώων ἦρωες. Ὁ κριθίνος ἄρτος, ὁ καὶ μάζα λεγόμενος, διεκρίνετο μετὰ προσοχῆς ἀπὸ τοῦ σιτίου τοῦ κυρίως ἄρτου. Τὸ ἄλευρον τοῦ πρώτου, δι' αὐτὴν μειωτέον ἐν παρόδῳ, ἐκόνιζον αἱ καλαὶ κανηφόροι γυναῖκες τὴν καταπόρουν αὐτῶν κόμην, ἐλέγετο ἄλφιτον, τὸ δὲ τοῦ δευτέρου ἄλευρον, καὶ ἡ ζύμωσις ἐκατέρου ἐλάμβανεν ὁμοίως ποικίλην ὀνομασίαν. Τὸ ἀκυσκίνηστον ἄλευρον ἐλέγετο συγκομιστόν, τὸ

δὲ λεπτοκυσκίνηστον σερμίθαλις, τὸ δὲ κοκκινισμένον, ἢ ὡς λέγουσι κοινότερον τῶρα, παρσμένον ἀπὸ λεπτοτάτου πανίου λινοῦ, κωνομάζεται κρησάρα, (α). Ἐπὶ τοσοῦτον ἡ πατρις τῶν Ῥητόρων, τῶν Γραμματικῶν, τῶν Φιλοσόφων καὶ τῶν Σοφιστῶν ἠγάπησεν ἀδιακρίτη τὰ διαφορὰ εἶδη διὰ ποικίλων ὀνομάτων, προσθέτωσα εἰς τὰ κατὰ τῆς μαγειρικῆς τῶν λεκτικῶν πλοῦτον.

Δὲν εἶναι παράδοξον λαίπρον, ὅτι ἐπάγγελμα τοσοῦτον τιμώμενον ἐν Ἀθῆναις, ὡς τὸ τοῦ ἀρτοποιοῦ, ὑψώθη εἰς μεγάλην τελειότητα. Ὁ διασημότερος τῶν Ἀθηναίων ἀρτοποιῶν ἔλαβε χώραν εἰς τοὺς ἀθανάτους τοῦ θεοῦ Πλάτωνος διαλόγου, καὶ ὁ κωμικὸς Ἀντιφάνης ἀναφέρει, ὅτι τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ, ὅπου εἰσάγαγε νέους τρόπους ἐψήσεως καὶ ἀρτοποιίας, ἦτο παρὰ τοὺς [genèze-vous] τῶν ἐπιποιεῦτων ἀνδρῶν.

Ἦδυνάμεθα ἴσως νὰ γράψωμεν πολλὰ εἰς χωριστὸν κεφάλαιον περὶ τῆς περμματοποιίας (pâtisserie) τῶν Ἀθηναίων, ἀπρητημένης ὡς τι ἀναγκαῖον συμπλήρωμα εἰς τὴν ἀρτοποιίαν. Ἀλλ' ἡ ὕλη τοῦ ἔργου ἡμῶν ὑπάρχει ἀφθονοῦ καὶ περικλύζουσα μᾶς ἀναγκάζει νὰ δόσωμεν μικρὰν τινὰ μόνον χώραν εἰς τὸ περὶ περμμάτων. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον οὐ μόνον τὰ περμματα [gateaux], ἀλλὰ καὶ τὰ πλακούντια (confitures) καὶ τὰ τραγήματα (blanc-manger). Ὁ τῆς κριτικῆς πατὴρ Ἀριστοτέλης ἔλαβε τὸν κύρον νὰ μᾶς διδάξῃ, ὅτι ἐν καιρῷ τῶν σκηναίων παραστάσεων, οἱ περμματοποιοὶ προσέφερον εἰς τοὺς θεατὰς τὰς λεπτὰς τούτας πραγματίας καὶ ἡ ἐπιτυχία θεόμοτος τινὴς, δηλονότι ἢ μᾶλλον ἢ ἥττον (ὡστὶ εὐχαριστικῆς τῶν θεατῶν ὡς ἐκ τῆς παραστάσεως τοῦ δράματος) ἦτο κατὰ λόγον ἀνίστροφον τῆς πωλήσεως τῶν περμμάτων ἐν τῷ θεάτρῳ. Οὕτω λοιπὸν, παιζομένης τινος σκηναίας ἀτερποῦς, ἐπιλοῦντο κολῶς τὰ μικρὰ πέμματα. Ἐάν ὁμοῦς ἐπαίξετο ἀξιολογὸς τις τραγωδία, ὡς ὁ Ὀδύππου Ἰσχυρῆνος λόγου χάριν, ἢ τοῦ νοῦς ἰδονῆ ἐπροξένοι λήθην τῶν σωματικῶν ἀπολαύσεων. Τότε ἢ τοῦ περμματοποιοῦ περίνοια νικωμένη εἰς τὰ τραγικὰ ἄθλα, ἔβλεπε ὑπερορώμενα τὰ πέμματα τοῦ

Συνήθως αἱ γυναῖκες εἶχον τὸ ἔργον τῆς περμματοποιίας, ἐπειδὴ ἴσως ἐστοχάζοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὅτι γυναῖκες ἐλοφροῖ καὶ λεπταὶ ἐπρεπε νὰ μετέρχωνται τὸ ἀξιολογὸν τοῦτο ἔργον. Ἴτελος δὲ ἐπὶ τοσοῦτον προήγαγον τὴν πρόνοιαν ταύτην οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐσκεύαζον πῶς καὶ τὰ κορμάτια τοῦ νεοῦ καὶ μόλις ἐψήνετος ἄρτου, λεγόμενα ἀπομαγδαλίαι, διότι ἐπ' αὐτῶν ἀπέμυσσον, ἐσφόνγιζον τοὺς δακτύλους οἱ συμπόται. Τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο εἶδος χειρομαχίτου [toubailidieu serviette], ἐβρίσπετο ὑπὸ τῶν τράπεζαν καὶ τὰ κατοικίδια ζῶα ἐτρέφοντο ἀπ' αὐτῶν. Παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει παρρησιαστικῶς πρόσωπον γελοῖον, ὑπερήφανον,

(α) Σήμερον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλοι Ἕλληνες λέγουσιν κρησάραν τὸ γενεθρὸν κόκκινον.

πρωτῶν καὶ λαίμαργον, μὴ ἔχον ἄλλην τροφήν συνήθη, εἰμὴ αὐτὰς τὸς ἀπομαγδαλίας. (κατόπιν).

ΚΥΜΗ

Ἡ ἐπέκεινα τῆς πόλεως Φωκαίας πρὸς ἄρκτον μέγχι τοῦ Ἀδραμυτιῖου παραλία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐλέγετο Αἰολίς, ἀπὸ τῶν Αἰολίων, λαοῦ Ἑλληνικοῦ, κττασχόντος τοὺς τόπους τούτους μετὰ τὰ Τρωϊκά. Πρωτεύουσα δὲ τῆς Αἰολίδος πρὸ τῶν Μηδικῶν ἰθεορεῖτο διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν εὐνομίαν, ἡ Κύμη, πόλις ἀρχαιοτάτη, ντίσμα πιθανῶς τῶν Ἀμαζόνων, ἐάν ἦναι ἀληθές, ὅτι ἔλαβε τὸνομα ἐκ μιᾶς Ἀμαζόνος, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀμαζονίου λόφου ἢ βουνοῦ, καὶ κατοικηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Φρικίου ὄρους τοῦ κατὰ Θερμοπύλας τῆς Λοκρίδος ἐλθόντων ἐνταῦθα Πελασγῶν πολὺ ἔτι ἀρχαιότερον. Διὰ τοῦτο ἐλέγετο καὶ Φρικωνίς ἢ Κύμη τῆς Αἰολίδος αὐτῆς κατὰ τὸν Στράβωνα, ὡς καὶ ἡ παρὰ τὴν Κύμην ταύτην Λάρισσα, πόλις ἄλλη τῶν Πελασγῶν κατὰ τὴν αὐτὴν περιφέρειαν. Ὁμώνυμοι δὲ πόλεις Κύμαι ἔσκη καὶ ἄλλαι κατὰ τὸν Στέφανον, ἐν Εὐβοίᾳ (ἢ μέγχι νῦν σωζομένη καὶ ἀκρῶστος) καὶ ἐν Ἠλείᾳ τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐν Παμφυλίᾳ. Ποία δὲ τούτων ἦτον ἡ ἀληθινὴ μητρόπολις, ἀγνωστον.

Ἡ Αἰολικὴ Κύμη, πολυκλήμων καὶ εὐνομούμενη ἠσίσχεν, ἔχουσα ἐλευθέρων καὶ ἀτελῶν τὸν λιμένα, ὡς πράττουσι καὶ νῦν αἱ σοφαὶ Κυβερνήσεις ἐνεκα ἐμπορικῆς ὠφελείας, καὶ διὰ τοῦτο ἐσκώπητο ὑπὸ τῶν γειτονικῶν ἀντιζήλων πόλεων εἰς ἀναίσθησιαν δῆθεν, ὅτι δὲν ἐνόει τὴν παραλίαν θέσιν αὐτῆς, ὡς λέγει ὁ Στράβων. Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἦτον Ἡσίδοις ὁ ποιητὴς, γεννηθεὶς μὲν ἐν Κύμῃ, ἀνατραφεὶς δὲ ἐν Ἀσκηρῆ τῆς Βοιωτίας, ὅπου μετώκησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Δῖος, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιλεγόμενος Ἀσκραῖος. Ἐκ τῆς Κύμης ταύτης κατὰ τινὰς ἦτο καὶ ἡ Κυμαία λεγομένη Σιβύλλα, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Κύμης, ἀποίκου τῶν Χαλκιδίων, ἐπὶ δὲ ὁ περίφημος ἱστορικὸς Ἐφορος καὶ ἄλλοι ἐνδοξοὶ ἄνδρες. Ἐκλείψασα δὲ ἡ πόλις αὕτη ἐν ἀγνώστῳ χρόνῳ καὶ ἐξ ἀγνώστου αἰτίας ἦτον ἔρημος ἐπὶ Στράβωνος.

Σήμερον ἡ Κύμη λέγεται κοινότερον Ἀμουρτιή Μουρτι, ἴσως ἐκ μύρτου φυτοῦ, θέσις ἔρημος, σώζουσα πολλὰ εἰρηπικὰ παλαιῶν τειχῶν καὶ ἄλλων κτιρίων καὶ ἀρδευομένη ὑπὸ τινος ποταμίου, τοῦ ὁποῦ σωζόμενοι τὸ παλαιὸν ὄνομα δὲν ἔχομεν προχείρως, ἀλλὰ θέλωμεν σημειώσει ἄλλοτε. Ἐπ' αὐτῆς ἐκτίσθη μύλον ὁ Βαλταζῆς, πολίτης Σαυρανοῦ ἀγαθοποιῆς, κύριος τῆς θέσεως ταύτης, ὡς καὶ τοῦ πλησίον χριστιανικοῦ χωρίου, λεγομένου ὀθωμανιστὶ Ἀράπτσιφλί, ἀπέχοντος ὡς μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς Κύμης. Γεμὴ καὶ ὄφελος εἰς τοὺς ἰδιοκτητὰς τοῦ τόπου, ἐν συνικίσειν ἐκ νέου τὴν καλὴν ταύτην θέσιν μετὰ τοῦ παλαιῦ ὀνόματος ἐκ Λεσβίων ἢ

ἄλλων ὁμογενῶν γεωπόνων καὶ θαλασσοργῶν, παραχωροῦντες αὐτοῖς τὸ οἰκόπεδον καὶ εἴτινα ἄλλην ὠφέλειαν, καὶ κτιζόντες αὐτοὶ ἐξ ἰδίων ἐπὶ τούτῳ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ σχολεῖον τῆς Κύμης.

ΔΕΙΝΑΓΟΡΑΣ.

ΘΕΡΜΩΔΩΝ.

Θερμῶδων ἐλέγετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν καὶ ὁ διαρρέων τὴν πόλιν ἢ πολίχνην Γλίσσα τῆς Βοιωτίας παρὰ τὴν Τανάγραν. Ἀλλ' ὁ μέγιστος καὶ περιφημότερος τῶν ὁμωνύμων τούτων ποταμῶν εἶναι ὁ ἐν Πόντῳ μετὰ τὸ Ἀμισοῦ καὶ Τραπεζοῦντος, τῶν ὡς τὸ ἀρχαῖον ὄνομα παρὰ τοῖς αὐτοῖς χριστιανοῖς, οἱ δὲ ὀθωμανοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως λέγουσιν αὐτὸν Τερμέ. Ὁ ποταμὸς οὗτος κατερχόμενος ἀπὸ τοῦ Παράδριος ὄρους, τοῦ ὀρίζοντος τὸν Πόντον ἀπὸ τῆς Καππαδοκίας, καὶ διερχόμενος τὰ ἀπὸ τῶν Ἀμαζόνων ὀνομασθέντα Ἄτμαζόνια βουνα, [σώζοντα καὶ ταῦτα τὸ παλαιὸν ὄνομα, καὶ κατοικούμενα ὑπὸ χριστιανῶν], ἐκβάλλει εἰς τὸν ἰδίως ῥηθέντα Πολεμωνιακὸν Πόντον, τοῦτέστι τὴν ἀπὸ Σινώπης καὶ Ἀμισοῦ μέγχι Τραπεζοῦντος καὶ Φάσιδος κολπῶδη θαλάσσαν τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἐλέγετο δὲ πρότερον Κρύσταλλος κατὰ Πλούταρχον, ἀπέχων ὡς 400 στάδια ἀπὸ τοῦ Ἰριδος ποταμοῦ πρὸς ἀνατολὰς κατὰ τὸν Ἀρριανόν.

Περὶ τὸν ποταμὸν ταῦτον κατώκουν τὸ πάλαι αἱ Ἀμαζόνες, γυναῖκες μυθιστορούμεναι μάχιμοι καὶ μίτσανδροι, μετοικήσασαι αὐτοῖς τὸ πρῶτον ἐκ τῆς περὶ τὴν Κριμαίαν Σκυθικῆς, καὶ ἐπειτα ἐπιδραμοῦσαι πολλὰ μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος πρὸς λεηλασίαν, κατάκτησιν καὶ συνοικισμόν. Ἡ δὲ κυρία πόλις καὶ πατρις τῶν Ἀμαζόνων τούτων ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἦτον ἡ Θεμισκυρα, κειμένη κατὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην, τὴν ἀνατολικὴν, τοῦ Θερμῶδοντος, οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης, πόλις μεγάλη μὲν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐπὶ δὲ Μακεδόνων κόμη, λεγομένη Θεμισκύριον, καὶ ἔρημος ἐπὶ Στράβωνος.

Παρὰ τὴν Θεμισκυραν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀριστερὰν, τὴν δυτικὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, ὡς ὥρας 2 ἀπὸ θαλάσσης, κεῖται, ὡς τις κοινὴ ἀγορὰ τῶν περιχώρων, ἡ νέα πέλις ἢ πολίχνη τοῦ Θερμῶδοντος, λεγομένη Θερμῶδος ὑπὸ τῶν αὐτοῖς χριστιανῶν καὶ ἄλλων ἐντοπίων, Τερμέ δὲ ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ ποταμὸς εἶναι πλευστός, μέγχι ταύτης καὶ ἐπέκεινα ὑπὸ πλοισίων, τὰ δὲ μεγάλα πλοῖα προτορμίζονται εἰς τὰς ἐκβολὰς, ὅπου σχηματίζεται νεώριον πλατὺ καὶ ἀσφαλές. Ἡ ἐμπορικὴ αὕτη πολίχνη περιέχει σήμερον τὰς ἀποθήκας τῆς ἐπαρχίας καὶ ὡς 500 οἰκίας χριστιανῶν καὶ μωαμεθανῶν, ἐμπορῶν, τεχνιτῶν καὶ γεωπόνων. Καὶ οἱ μὲν μωαμεθάνοι ἔχουσιν αὐτοῦ τὸ ἀναγκαῖον προσκύνημα, οἱ δὲ χριστιανοὶ δὲν ἔχουσιν εἰσέτι ἐκκλησίαν καὶ σχολεῖον, καὶ τοιζωσ

γονούντες αὐτὸν τὸν τόπον διὰ τῆς ναυτιλίας, τῆς ἐμπειρίας καὶ τῶν τεχνῶν. Ἀρμόζει λοιπὸν καὶ συμ- φέρει διὰ τὴν ἱστορικὴν καὶ τὴν ὑλικὴν ἀξίαν τῶν παμ- φύρων τούτων τόπων νὰ φροντίξωσι περὶ ἐκκλησιῶν καὶ σχολείων τὰ δέοντα καὶ ὁ μητροπολίτης Νεοκαισαρεί- ας, καὶ ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία, ὅταν οἱ κατὰ τόπουσ προκρίτοι δὲν ἐπιμελῶνται τὰ κοινὰ ταῦτα καθήκοντα καὶ συμφέροντα. Ὁ νῦν ἀρχιερεὺς, λεγόμενος Δεόν- τιος, τὴν πατρίδα Καισαρείας, φημίζεται ἀνὴρ λόγιος, συνετὸς, δραστήριος καὶ ζηλωτὴς τοῦ καλοῦ. Ἐπι- ζεται λοιπὸν καὶ νὰ ὠφέλῃσιν μεγάλως πάσας τὰς κοι- νότητας τῆς περιφερείας ταύτης, χρηζούσας πολλῆς περιποιήσεως καὶ βελτιώσεως.

ΔΕΙΝΑΓΟΡΑΣ.

ἌΤΤΑΙΑ καὶ ΒΟΤΙΑΙΟΝ.

Στέφανος ὁ Βυζάντιος μόνος ἀναφέρει λίμνην Ἄτ- ταιαν παρὰ πολὺν Βοτῖον ἐν τῇ Φρυγίᾳ καὶ πιθανῶς δὲν ἦσαν μικραὶ τινες ἢ τε λίμνη καὶ ἡ πόλις. Ἐπειδὴ δὲ πασῶν τῶν ἄλλων τῆς Φρυγίας παλαιῶν μεγάλων λιμνῶν ὑπάρχουσι γνωστὰ τὰ τε παλαιὰ καὶ τὰ νεώτερα ὀνόματα, εἰκόζομεν, ὅτι ἡ τῶν παλαιῶν λίμνη Ἄτταια εἶναι πιθανῶς ἢ νῦν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν λεγομένη Ἐγερδῖρ, λίμνη μεγάλη, διαπλεγμένη, ἔ- χουσα ἰχθύας, καὶ νησίδια τινὰ κατοικουμένην ὑπὸ χρι- στιανῶν, ὡς 400 οἰκογενειῶν, ἀλιέων, γεοπόνων καὶ ὀλίγων ἐμπόρων καὶ τεχνιτῶν, λαλούτων διεσπαρμέ- νην τὴν Γραικικὴν διαλεκτὸν. Μέχρι πρὸ ὀλίγου οἱ Εὐρωπαῖοι περιηγηταὶ δὲν εἶχον ἐπίσκεψιν, οὔτε ση- μειώσαι ἐν ταῖς γάρταις τὴν λίμνην καὶ τὴν χριστι- ανικὴν πολίτην Ἐγερδῖρ, καὶ τοὶ ἀπεχούσας οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς Πισιδικῆς Σπάρτης καὶ ἄλλων γνωστῶν τόπων τῆς Φρυγίας, ἀλλὰ περιλειπούμενας ὅπως οὖν ὑπὸ θουῶν καὶ ὀρέων μακρὰν τῶν μεγάλων ὄδων.

Ἄν ἡ λίμνη Ἐγερδῖρ ἀποδεχθῆ, ὅτι εἶναι ἡ τῶν παλαιῶν Ἄτταια, πιθανῶς τότε καὶ Βοτῖαιον εἶναι ἢ νῦν ὀνομάζομεν λεγομένη νησίς καὶ πόλις. Ἡ αὐτῆσι πεδιάς λέγεται εὐφορος καὶ χρηττοῖν-οῦσα, δηλο- νύτι ἐπιτηδεῖα εἰς ἀμπελοργίαν καὶ κατασκευὴν ἀγαθῶν οἴνων, τοὺς ὁποίους ὁμοίως οἱ κάτοικοι χριστιανοὶ κρύπτου- σιν, ἢ μεταφέρουσιν ἀλλαχοῦ μετὰ φόβου τινός, καθὼ προῖν ἀχρηστον εἰς τοὺς κρατοῦντας.

Ἄς ἐξετάσωσιν οἱ αὐτῆσι λόγοι Φρύγες, ἂν σώ- ζεται τὸ παλαιὸν ὄνομα ἐκ παραδόσεως ἢ ἐπιγραφῶν καὶ νομισμάτων, ἵνα περιγράψωσι τελειότερον τὴν θέ- σιν τῆς παλαιᾶς πόλεως καὶ ὅ,τι ἄλλο περὶ τῶν τό- πων αὐτῶν.

ΔΕΙΝΑΓΟΡΑΣ.

Ο ΠΛΟΥΣΙΟΣ καὶ Ο ΠΕΝΗΣ.

Παῖον ὀνομάζομεν πλούσιον ; Τὸν ἐν τρυφῇ διάγον-

τα, τοῦ ὁποίου ἢ μὲν δόξα περιρίζεται εἰς τὴν κοῦφον ὑπερηφάνειαν, τὰ δὲ προτερήματα εἰς τὸ θεραπεύειν τὰ ἴδια αὐτοῦ πάθη, τὸν μόνον τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτοῦ ἄρια ἔχοντα τὴν περιουσίαν, καὶ ὅστις συνήθως δι' ἐγ- κλημάτων καὶ σκανδάλων μέγας καθίσταται.

Ὅποιος δὲ προωρίσθη ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας: Εἰρήνης ἀγγελος καὶ παρήγορος μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀν- θρώπων τεθειμένος, ὅπως μεσιτεύει εἰς τὴν διανομὴν τῶν τῆς γῆς ἀγαθῶν τῆς προνοίας ἀπόστολος, διδάσκων τοῖς μὴ εἰδόσι τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς καὶ δικαίων αὐτὴν παρὰ τοῖς κατηγοροῖς αὐτῆς. Ἦς δὲ ὁ τῆς ἡμέρας λαμπρὸς ἀστὴρ διὰ τῆς κινήσεως αὐτοῦ διδάσκει τοὺς πάντας τὴν δόξαν τοῦ Δημιουργοῦ, αὐτῶ καὶ ὁ πλούσιος διὰ τῶν εὐεργεσιῶν ἀναγγέλλει εἰς τὰς ἀν- θρωπίνους καρδίας τὴν τοῦ Θεοῦ σοφίαν καὶ ἀγαθότη- τα. Καὶ ἂν μὲν φιλήγγυρος γίνηται, τράμευ καθί- σταται πρόξενος, ἂν δὲ γενναῖος, παρηγορῆς, Θεός, ἂν εὐεργετικός, θαίμων, ἂν βάρβαρος.

Ὅποιος δὲ πάλιν καλοῦμεν πένητα ; τὸ μεμνω- μένον ἐκεῖνο ὄν, τὸ προγεγραμμένον, τὸ τῆς φύσεως σκύβαλον, τὸ φαινόμενον, ὡς λέγει τις τῶν σοφῶν, ὅτι διέφυγε τὴν προσοχὴν τῆς θείας προνοίας, τὸ ἔρπον ἐπὶ τῆς γῆς ὑπὸ πάντων καταφρονούμενον καὶ εἰς τὸ μέ- τωπον τοῦ ὁποίου ἢ διστυχία ἐνετύπωσε τὸ οἶσχος τὸν ἀλήτην ἀνθρωπον, τὸν ὁμοιάζοντα τόπον ὑπὸ κεραυνῷ ἔληθέντα, εἰς τὸν ὅποιον μετὰ τρόμου προσέρχεται τις καὶ πρὸς τὸν ὅποιον ἀνθρωπον τὸ νὰ ὁμιλήσῃ τις φαί- νεται χάρις ὅστις ἀπώλεσε τὰ τοῦ ἀνθρώπου δικαιώ- ματα καὶ τὴν τῆς διστυχίας ἀξιοπρέπειαν τὸν ὅποιον οὐδεὶς οἰκτεῖρει, οὐδεὶς ἐσθθεῖ, εἰμῆ μετὰ δυσσεσκεΐ- ας ὅστις κατήντησε νὰ ἐρυθροῖα διὰ τὴν κατάστασιν του, ὡς νὰ ἔπαυσε τοῦ νὰ ἦναι ἀνθρωπος, ἀφότου ἐδυστύ- χησε.

Ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν θεῖαν πρόνοιαν ὁ πτωχὸς εἶναι τὸ πλάσμα τὸ μᾶλλον αὐγὴν ἐνδισφέρειν, τὸ θεῖγμα τῆς σο- φίας αὐτῆς, ἥτις τὸν μὲν πτωχὸν ἀνέδειξε ἀναγκαῖον εἰς τὸν πλούσιον, αὐτὸν δὲ προστάτην τοῦ πτωχοῦ τὸν πτωχὸν λυτρωτὴν τοῦ πλουσίου, ὁ δὲ λυτρὸς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κινδύνου τοῦ πλούτου, χορηγῶν αὐτῷ τὴν περιστά- σιν τοῦ νὰ τὸν μεταχειρισθῆ πρὸς ἐλεημοσύνην. Ἦς πρὸς τὴν θεῖαν πρόνοιαν ὁ πτωχὸς εἶναι ὁ κριτὴς, ὁ τὴν τύ- χην τῶν ἰσχυρῶν καὶ πλουσιῶν τῆς γῆς διανεμῶν, ὁ ἐπιφέρειν εὐχὰς ἢ ἀναθέματα ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν.

Ἐν βραχυλογίᾳ, ὅ,τι πτωχὸς καὶ ὁ πλούσιος εἰς ἄλλο τι εἶναι περιορισμένοι, παρ' ὅ,τι ἡμεῖς νομίζομεν ὁ μὲν πλούσιος εἶναι ὁ ἀπσταλμένος, ὁ δὲ πτωχὸς, ὁ ἀγαπη- τὸς τοῦ Θεοῦ ὁ μὲν ἔχει τὴν ἐντολήν, ὁ δὲ τὰ δικαι- ὠματα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ πρῶτος ἵνα διδῆ, ὁ δὲ δεύτερος ἵνα λαμβάνῃ. Καὶ ὡς εἰς μὲν τοὺς γονεῖς ἀνετέθη ἡ τῶν ἰδίων αὐτῶν τέκνων ἀνατροφή, εἰς δὲ τοὺς νομοθέτας ἢ τῆς κοινωνίας ἀγωγή, εἰς δὲ τοὺς εσθθεῖς ἢ τῶν ἐπικρα- τεῶν κυβερνήσεις, οὕτω καὶ οἱ πλούσιοι ἐπλάσθησαν διὰ ν' ἀνατέθῃ εἰς αὐτοὺς ἢ περὶ τῶν πτωχῶν φροντίς. Ἐδῆ- θησαν δὲ εἰς αὐτοὺς τὰ πλοῦτη, ἵνα διανεμῶσιν αὐτὰ εἰς τοὺς ἐξαιρουμένους, καὶ διὰ τῶν φιλοδωριῶν ν' ἀπο- πληρωθῶσι τὸ κενόν, τὸ ὅποιον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἀ- δελφῶν αὐτῶν ἔθεσεν ἢ διστυχία.

Τοιαῦτα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γράφει ὁ περι- φημὸς τοῦ Ναπολέοντος ἀρχιγραμματεὺς Καμβακέρης [Cambacères], συνωδὰ πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων φιλοσοφι- κὰς διδασκαλίαις καὶ τὰς χριστιανικὰς.

ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ ΚΡΗΤΗΣ.

Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει τὸν Λαβύρινθον τῆς Αἰγύπτου, πλάσιον τῆς λίμνης Μοίριος. Ἦσαν δὲ δώδεκα παλά- τια συναφῆ, ἔχοντα μεταξύτων συγκοινωνίαν, εἰς τὰ ὅποια κρημνίζοντο τρισχίλιοι θάλαμοι, ἐξ ὧν οἱ χίλιοι πεντακόσιοι ἦσαν ὑπὸ τὴν γῆν. Ὁ Στράβων, ὁ Σικελιώτης Διόδωρος, ὁ Πλίνιος καὶ ὁ Μέλις, γράφουσι τὸ ἀξιοθέατον αὐτὸ ἔργον μετὰ τοῦ αὐτοῦ θυμασμοῦ, ὡς ὁ Ἡρόδοτος. Οὐδαὶς ὁμοίως εἶπεν, ὅτι οἰκοδόμησαν αὐτὸ οἱ Αἰγύπτιοι ἵνα περιπλανῶσι τοὺς θέλοντας νὰ τὸ πε- ριδιαβῶσιν. Ἄλλ' εἶναι φανερόν, ὅτι, ἐάν τις περιείρ- χετο αὐτὸ ἀνευ ὁδήγου, ἐκινδύνευε ν' ἀποπλανηθῆ. Ἡ λέξις λαβύρινθος, κατὰ γράμμα ἐκλαμβανομένη, ἐφανέ- ρωνεν εἶδος τι διαστήματος ἀπὸ τείχην περιφραγμένον, καὶ ἀπὸ πύλλων δρόμους διατεταγμένον, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἵσταυρόντο, καθὼς οἱ τῶν λατομῶν, καὶ μεταλλεί- ων, οἱ δὲ εἶχον περιστροφῆς, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤτ- τον μέγας περὶ τὴν ἀκρὰν, ἀπὸ τὴν ὅποιαν εἶχον τὴν ἀρχήν, καθὼς αἱ σπειροειδεῖς γραμμαί, αἱ ὅποια φαίνονται εἰς τινὰς κογχύλας. Κατὰ δὲ τὴν μεταφο- ρὰν, προσηρωμώθη εἰς τὰ σκοτεινὰ καὶ ἀπατάλα ζη- τήματα, εἰς ἀποκρίσεις ἀμφιβόλους, καὶ παρηχηγμέ- νας εἰς ἐκείνας τὰς ἀνακρίσεις, αἵτινες, μετὰ διεσδι- κὰς ἀποπλανήσεως, πᾶς ἐπανάγουσιν εἰς τὸ, ὅθεν ἐξέλ- θομεν, τέρας. Πόσις κατὰ σκευὴς ἢ τὸν ὁ τῆς Κρήτης Λαβύρινθος ; Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἀναφέρει ὡς συμπερασμὸν, καὶ ὁ Πλίνιος, ὡς ἔρ- γον βεβαίον, ὅτι ὁ Δαίδαλος ἦν αἰ; μικροτέρων ἀνα- λογίαν. Λέγουσι προσέτι, ὅτι, ὁ Μίνως ἐπρόσταξεν τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ, ἵνα νὰ κρατῆ ἐντὸς αὐτοῦ περιεκλει- σμένον τὸν Μινώταυρον, καὶ ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τῶν δὲν ἐσώζετο πλέον, ἢ ὅτι διεσθέρη ἀπὸ τὴν παλαιότητα, ἢ τὸν κατέστρεψαν ἐπίτηδες. Οὕτως ὁ Σικελιώτης Διό- δωρος καὶ ὁ Πλίνιος ἐθεώρουν τὸν Λαβύρινθον ἐκεῖνον ὡς μεγάλην οἰκοδομήν, ἐνῶ ἄλλοι συγγραφεῖς παρι- στῶσιν ἀπλῶς ἄντρον, ἐσκαμμένον εἰς τὴν πέτραν, καὶ πλήρες ἀπὸ θρόνους ἐλικοειδεῖς. Ἐπὶ τῶν παρα- δόσεων τούτων μένει εἰς ἡμᾶς νὰ δεχθῶμεν τὴν πιθαν- ωτέραν. Ἄν ὁ τῆς Κρήτης λαβύρινθος ἐτεχνεύθη ὑπὸ τοῦ Δαίδαλου ἐπὶ τοῦ Μίνως, διὰ τί περὶ τούτου, δὲν ἀνέφερεν ὁ Ὀμηρος, ὅστις πολλάκις ἐγραφε περὶ τοῦ θα- σιλῆως ἐκεῖνου καὶ τῆς Κρήτης, οὔτε ὁ Ἡρόδοτος, ὅστις περιγράφει τὸν τῆς Αἰγύπτου, εἰπὼν, ὅτι τὰ ὑπομνή- ματα τῶν Αἰγυπτίων εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ τὰ τῶν Ἑλ- λήνων, οὔτε οἱ ἀρχαῖοι γεωγράφοι καὶ συγγραφεῖς τῶν λαμπρῶν τῆς Ἑλλάδος χρόνων ; Ἀπρονέμουσι δὲ τῷ Δαι- δάλῳ τὸ τεχνουργήμα τούτο, τοῦ ὁποίου τ' ὄνομα μί- νων ἀρκεῖ ν' ἀφαιρέσῃ τὸ ἀξιοπίστον τῆς παραδόσεως. Κατὰ ἀλήθειαν τὸ ὄνομα τοῦτο, καθὼς καὶ τὸ τοῦ Ἡ- ρακλέους, ἔγινον κατασφύγιον τῆς ἀμαθείας, ὅταν ἐκτείνῃ τὰς θεωρίας αὐτῆς εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνας. Ὅλα τὰ μεγάλα ἐπιγενηθέντα, ὅλαι αἱ μεγάλαι πράξεις, αἵτι- νες περισσοτέρων ἐξήχουν δύναμιν ἢ νοῦν, ἀποδίδονται

εἰς τὸν Ἡρακλέα. Ὅλα δὲ τὰ ἀφορῶντα τὰς τέχνας καὶ ἀπαιτοῦντα κρίσιν τινὰ πρὸς κατορθώσιν, εἰς τὸν Δαι- δαλον.

Οὕτως ἢ ἄλλως, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν νεωτά- των τῆς Κρήτης περιηγητῶν τοιοῦτου τινός ἔργου, με- γάλου ἢ μικροτέρου, ἢ ἀρχὴ ἢ τὸ στόμιον, φραγμένον ὑ- πὸ διαφόρου ὕλης διὰ χρόνου, σώζεται οὐ μακρὰν τῶν ἐρείπιων τῆς παλαιᾶς Γορτύνης, ἢ ὅποια σώζει ἄχρι τοῦ νῦν τὸ παλαιὸν ὄνομα, ὡς καὶ ὁ Λαβύρινθος, οἱ δὲ ἐπι- σκεπτόμενοι αὐτὸν εἰσέρχονται καὶ προχωροῦσιν ἐντὸς αὐτοῦ μέχρι τινός μετὰ τινος δυσκολίας καὶ λαμπάδων.

Μ Ω Μ Ο Σ

ΜΕΡΟΣ Α.

Τ Ο Α Γ Ρ Ο Κ Η Π Ι Ο Ν .

Πραγματοποιῶν καθ' ὕπνου τὰς γλυκεῖας τῆς ἡμέρας μελέτας, καὶ ἀπολαύων ἤδη ὡς ὄντα τὰ τῆς ἐργαργό- σεως ὄνειρα, εὐρέθην εἰς τερπινοτάτην ἡβέσιν ἐρασμίου τινος χωρίου, ἔνθα διάταττον ἐπιμελῶς τὰ τοῦ ἡδῆ ἀρ- χομένου Ἀγροκηπίου μου. Τὰς διατάξεις τῆς οἰκοδομῆς, τετελειωμένης ἤδη, διεδέχοντο αἱ τοῦ κήπου, ἔνθα με- τὰ πολλῆς προθυμίας καὶ ψυχικῆς χαρᾶς, ἐσημείουν τὰς θέσεις τῶν φυτευθησομένων δένδρων, τὰ ὅποια θεωρῶν ὡς ἤδη ῥιζωμένα καὶ θάλλοντα, ἰγκαυρίων διὰ τὰς ἀπ' αὐτῶν ἐλπίζομένας προσόδους καὶ εὐτυχίας μου. Αἱ φυλ- λοφόροι συκαμινάται μου μοὶ ἐχορήγουν ἀρκετὴν ποσό- τητα μετᾶξής, καὶ ὁ συκεῶν μου, ὅχι μόνον τὰς φθι- νοπωρινὰς πρῶτας διὰ τῶν γλυκυτάτων καὶ δροσερῶν σύ- κων αὐτοῦ ἐμάχουε τὴν γεῦσίν μου, ἀλλὰ καὶ τοῦ χει- μῶνος τὰς δριμύεις θλίψεις ἐγλύκαυε διὰ τῶν ἰσχά- δων αὐτοῦ. Εὐγνωμονῶ πρὸς τὸν Φάντασον [ἰὸν τοῦ Ὑ- πνου κατὰ τὴν μυθολογίαν], ὡς μὴ ὑψώσαντά με καὶ μέ- χρι τοῦ ἐμπορικοῦ βαθμοῦ, ὅστις ἤθελε διαταραξῆν ἐξά- παντας τὸ φιλαγροδικίον καὶ ἀπλοῖκὸν αἰτήματά μου. Ἡ θεωρία τῶν σύκων διήγερεν εἰς τὴν μνήμην μου ὅ- λας τὰς ἀρχαίας περὶ αὐτῶν δοξασίας. Ἡ συκῆ, ἔλεγον, εἶναι τὸ μόνον ἀνάνθηον τῶν δένδρων, καὶ ὁ τῶν ξύλων αὐτῆς καπνὸς εἶναι δριμύτατος. Εἰς αὐτὴν δένοντες τοὺς ἀγρίους ταύρους οἱ παλαιοὶ, ἐπίστευον, ὅτι ἡμεράνοντο, καὶ ὅτι ἀπ' αὐτῆς κρεμώμενα τὰ κρέατα ἐγίνοντο ἀπα- λιώτερα. Διατί ἄρα γε καὶ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Θαρ- γηλίων οἱ Φαρμακεῖς ἐκρέμων εἰς τὸν τράχηλον, ὁ μὲν ἀνὴρ σῦκα μέλανα, ἢ δὲ γυνὴ λευκά ; Εἰς τὰς ἀνα- μνηθεῖς ταύτας ἐλυθηθῆν τὸν κομικὸν Ἀριστοφάνην εὐ- χόμενον τυτς Νεινύμοις καὶ συκολογεῖν.

- Ἰμὴν ὑμέναι' ὦ. ὑμὴν ὑμέναι' ὦ !
- Οἰκήσατε γοῦν καλῶς,
- Οὐ πρᾶγμα ἔχοντες,
- Ἄλλὰ συκολογοῦντες.
- Ἰμὴν ὑμέναι' ὦ, ὑμὴν ὑμέναι' ὦ !
- Τοῦ μὲν μέγος καὶ παχὺ,
- Τῆς δ' ἡδύτῃ σῦκον. [Ἀριστοφ. Εἰρήν.]

Ἐθεώρουν ἀκολούθως τὰς ἀγγέλους τοῦ ἔαρος ἀμυγδα- λᾶς μου, καὶ τὰ φύλλα αὐτῶν μοὶ ἐνθύμιζον τὸν θάνα- τον τῆς δυστυχούς Φυλλίδος, δι' ἔρωτα ὑπὸ ἀμυγδαλῆν θανούσης. Αἱ κυδωνίαι μοὶ ἐνθύμιζον τοὺς νόμους τοῦ

Σύλωνος, ὑποχρεοῦντας τοὺς νιούμφοις νὰ τρώωσι κυδώνιον μήλου, τῆς ἀπικειμένης συμπνοίας σύμβολον. Αἱ ὑψηλαὶ καὶ οὐρανομήκεις λευκαὶ, καὶ ὁ παραρρέων ῥυαῖς, μοὶ ἐνθιμίζον τὰ δάκρυα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Φαέθοντος. Αἱ παρὰ τὸ τεῖχος τοῦ ἀγροκηπίου μου σὲναι διήγειρον μεγάλας τὴν συμπάθειάν μου, διὰ τὴν ὁμῶν μαν αὐταῖς κόρην, τοῦ φθόνου θύμα γενομένην. Ἰραϊὰ κόρη, ἔλεγον, βλέπων τὰς δάφνας, πόσον ὑπῆρξες περισπούδαστος εἰς τοὺς προπάτορας ἡμῶν, ἀποχρώντως τοῦτο ἀποδεικνύουσι τὰ πολλά σου ἐπίθετα. Σὺ ἐκλήθης ἐριθλήης, Ἰερῆ, μελάμφυλλος, δελφίς, εὐθαλής, τεμπίς, χρυσόκομος, εὐώδης, ἡμεροθαλής, εὐπέταλος, παρασία, χρυσέα, ἀπειρόγαμος, εὐεργής, πυθιάς, καὶ τόσα ἄλλα. Αἱ κεφαλαί, ὅσας ποτὲ σὺ ἐστεφάνωσας, δὲν ὑπάρχουσι πλέον; Ἄλλ' ἢ αὐτῶν δόξα μένει θάλλουσα, ὡς μένεις καὶ σὺ ἐν μέσῳ τῶν χειμερινῶν δρυμνότητων. Αἱ ῥοδακηνεαὶ μοὶ ἐνθιμίζον τὸ ἐκ τῆς ξενιτειᾶς ὄφελος καὶ τὴν τῆς εὐλικρινείας ἱερογλυφικὴν σημάσιαν παρ' Αἰγυπτίους. Δικαίως ἔλαβες, ἔλεγον πρὸς τὴν μηλιάν, τὴν ἐπωνυμίαν ἀγλαόκαρπος· ἐπειδὴ πᾶσαι ὁμοῦ αἱ τῶν καρπῶν χάριτες συνελθούσαι ἐστόλισαν τὸν καρπὸν σου.

Εἰς αὐτὴν ἐνεστι καὶ ὀσμὴ εὐώδης, καὶ γεύσις γλυκεία, καὶ ψαύσις λεία, καὶ ἐπιτερπεστάτη. Οἱ κλώνοι σου ἐχορήγησαν εἰς τὸν ἔρωτα τὸ τῶρον, καὶ ὁ καρπὸς σου διήγειρε τὴν περὶ κάλλους τῶν τριῶν Θεῶν ἀμίλλαν.

Ἀπὸ τὰ δένδρα ἦλθα εἰς τὰς ῥοδωνίας μου καὶ τᾶλλα ἄνθη, ἀναλογιζόμενος καθ' ἑμαυτὸν καὶ ἐπιφωνῶν. Ἡ ἐριθρότης τῶν ῥόδων, ἀνάμικτος μετὰ τῆς χλοερότητος τῶν φύλλων, ἢ θερπνὴ καὶ γλυκεία ὄσμὴ αὐτῶν, ἐμάγευον τὴν ὄρασιν ἅμα καὶ ὄσφρησίν μου. Ἐπαξίως ἐκλήθης, ἔλεγον, βασιλεὺς τῶν ἀνθέων. Διὰ καταλλήλως καὶ εὐφωῖς σ' ἔβαψε καὶ σ' εἰωδίασεν ὁ μῦθος ἀπὸ τοῦ ἰχώρου τῆς Ἀφροδίτης. Σὺ, ῥόδον μου, εἶσαι ὁ κόσμος τῆς γῆς, ἀγλαίσμα τῶν φυτῶν, ὁ ὀφθαλμὸς τῶν ἀνθέων, τὸ ἐρύθημα τοῦ λευμῶνος, τὸ ἀστράπττον καὶ ἔρωτος πνεῦν κάλλος. Ἄξιός σε ὀνομάζει ὁ κόσμος ῥόδον, ἄνθος τοῦ ἔρωτος. Πολλοὺς θέλγουσι τὰ κάλλη σου, καὶ εἶν' ἀδύνατον νὰ σ' ἀπολαύσωσι, χωρὶς νὰ ἀσθανθῶσι τὸ γλυκὺ τῶν ἀκανθῶν σου κέντημα.

Τὸν ἀνθόκηπὸν μου ἐκόσμουσι οἱ ὑπερήφανοι διὰ τὴν καταγωγὴν καὶ συμβολικὴν αὐτῶν τύπωσιν κρίνοι, αἱ Αἰγυπτιακαὶ ἀκακίαι [γαζίαι, ἀμπέρια], οἱ γραπτὴ ὑάκινθοι [ζιμπούλια], οἱ τρυφερώτατοι νάρκισσοι [ναρκηζ, θιορέτι], τὰ ποικίλα βατράχια (νεραγκούλια) καὶ γεράνια τὰ κομπάζοντα διὰ τὴν συμβολικὴν αὐτῶν ταπεινότητα, τὰ ἰα[μενεζέδες] τὰ λευκῶνα [ἄστραι μανιπίαι], τὰ φλόγια [κόκκισσι κμητιαί], τὰ λευκὰ καὶ εὐώδη ἰασμῖα (ἰασμῖα), καὶ τόσα ἄλλα, ὅσα καὶ τὴν ὄρασιν ἠδύνατον νὰ θελξῶσι καὶ τὴν ὄσφρησιν νὰ εὐχαριστήσωσι.

Ἐκ τῶν πέριξ τοῦ ἀγροκηπίου μου συνῆγον τὴν κάππαριν, καὶ αἱ μέλισσά μου ἤρχοντο εἰς τὰς κυψέλας φορτωμέναι κηρίου καὶ μέλιτος, ἄπερ συνῆγον ἐκ τοῦ κατέναντι τοῦ ἀγροκηπίου μου θριμβοφόρου λόφου. Τὸ θερπνὸν κελᾶδμα τῶν πουλιῶν ἦτον εἰς ἐμέ ὅτι εἰς ἄλλοις ὁ διεγείρων ἀπὸ τοῦ ὕκνου κώδων, τὸ δὲ γλυκὺ καὶ ἄδολον γάλα τῶν αἰγῶν μου ἀπετέλει τὸ πρόγευμά μου. Τὸ κατὰ φαντασίαν οὕτω κοπιαζόμενον σῶμά μου ἐξωογονεῖτο ὑπὸ τοῦ φουσηματος λεπτοτάτης αὔρας.

Τὸ ἀτάραχον καὶ γαληνὸν πνεῦμά μου ἔτραφεν ἡ μικρῶ μου βιβλιοθήκη, τῆς ὁποίας τὴν πρώτην θέσιν κατεῖχον τὰ γεωργικὰ συγγράμματα καὶ βουκολικὰ ποιήματα. Ἡ συχνὴ ἀνάγνωσις τῆς Ξενοφοντείου γνώμης: *Ἐοικεν ἡ ἐπιμέλεια τῆς γεωργίας εἶναι ἅματε ἠ' ὑπάθειά τις καὶ οἶκου ἀξίησις, καὶ σωματῶν ἄσκησις, εἰς τὸ δύνασθαι ὅσα ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ προσήκει.* Πόσον ἐχαιρόν, θεωρῶν ἑμαυτὸν ἀπελλαγμένον τῶν κατ' ἀγορὰν πραγμάτων, καὶ μάλιστα ὅτε ἀνεγίνωσκον τὸ Ἀριστοφάνην λέγοντα.

Ἄ μῶρε μῶρε, ταῦτα πάντα ἐν τῇ δ' (τῇ εἰρήνῃ) ἐνί.

Θίκεῖν μὲν ἐν ἀγρῷ τοῦτον ἐν τῷ γιδίῳ, Ἀπαλλαγέντα τῶν κατ' ἀγορὰν πραγμάτων, Κεκτημένον ζευγάριον οἰκίον βοῶν, Ἐπιτά' ἀκούειν προβάτων ἑλθωμένων, Αἰγός τε φωνῆν εἰς λεκάνην ὠθουμένην, Ὄψω δὲ χρῆσθαι σπινθίδις τε καὶ κίχλαις Καὶ μὴ περιμένειν ἐξ ἀγορᾶς ἐγθύδια Τριταῖα, πολυτιμητα, βεβιασμένα Ἐπ' ἰχθυοπόλου χειρὶ παρανομοτάτη.

Χάρις εἰς τὸν ποιητὴν Σώτιον [Σούτσον], δι' οὗς περ ἐπλεξε στεφάνους τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς, τοὺς ὑπέρους ἀντέταττον εἰς ὅσους τῶν ἐμπόρων ἐμυκτηρίζον τὴν ἰδίαν αὐτῶν μου, ταλαιάζοντές με διὰ τὴν μοναξίαν καὶ ὀτήρησιν τῶν καλῶν τῆς πόλεως. Πρὸς τῶς τοιοῦτους δὲν ἔπαυον ἀντιβάλλον τοὺς ἐξῆς τοῦ ποιητοῦ στίχους:

Ἄ βουνά, ὦ πεδιάδες!

Ἄνθη, βρύσεις, πρασιναῖδες!

Ὁ φιλόσοφος τὸν νοῦν του εἰς τοὺς κόλπου σας εὐρίσκει.

Ζῆ'ς τοὺς κόλπου σας ἡσύχως, καὶ ἡσύχως ἀποθνήσκει.

[κατόπιν].

ΠΕΡΙ ΟΙΝΟΠΟΣΙΑΣ [ἐκ τῆς Ἀγίας γραφῆς].

Καὶ ἐλάλησεν ὁ Κύριος εἰς τὸν Ἀσράων, λέγων, οἶνον καὶ σίκερα δὲν θέλει πίνειν, οὔτε σὺ οὔτε οἱ υἱοὶ σου μετὰ σοῦ, ὅταν ἐμβαίνετε εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, ἵνα μὴ ἀποθάνητε. Τοῦτο ἔστω διάταγμα αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, ἵνα διακρίνετε τὸ ἅγιον ἀπὸ το βέβηλον, καὶ τὸ ἀκάθαρτον ἀπὸ τὸ καθαρὸν, Λουίτ. ε. 7, 8, 9, 10.

Ὁ οἶνος εἶναι ἀκόλαστος, καὶ τὰ σίκερα μανιώδη, καὶ ὅστις δελάζεται ὑπ' αὐτῶν δὲν εἶναι φρόνημος. Παροιμ. κ'. 1.

Μὴν ἦσαι μεταξὺ οἶνο ποτῶν. μεταξὺ κρεωφάγων ἀσώτων, διότι ὁ μέθυσος καὶ ὁ ἄσωτος θέλουν πτωχεύσειν· καὶ ὁ ὑπνώδης θέλει ἐνδυθῆν ῥάκη. Παροιμ. κγ'. 20, 21.

Εἰς τίνα τὸ οὐαί; εἰς τίνα στεναγμοί, εἰς τίνα ἔριδες; εἰς τίνα ματαιολογίαι, κτυπήματα ἄνευ αἰτίας, φλόγους ὀφθαλμῶν; εἰς τοὺς ἐγγροκίζοντας εἰς τὸν οἶνον, εἰς τοὺς ἀνιχνεύοντας οἶνο ποσίαις.

Μὴ θεωρῆς τὸ κόκκινον τοῦ οἴνου χρώμα, τὸ ὀποῖον καὶ εἰς τὸ ποτήριον μεταδίδεται, οὔτε τὸ εὐάρεστον τῆς πόσεως αὐτοῦ· δάκνει ὡς ὄφις, ἐπὶ τέλους καὶ ὡς βασιλίσκος κεντᾷ. Παροιμ. κγ'. 29—32.

Οὐαί εἰς τοὺς ἐνωξίς τὸ πρῶτ' ἐγειρομένους καὶ τὰ σίκερα ζητοῦντας, μέχρι τῆς ἐσπέρας ἐξακολουθοῦντες, ἕως οὐ ἐξέψη αὐτοὺς ὁ οἶνος! καὶ ἡ κιθάρα, καὶ ἡ λύρα, τὸ τύμπανον καὶ ὁ αὐλός, καὶ ὁ οἶνος εἰς τὰ συμπόσια τῶν ἄλλὰ δὲν παρετρουῖν τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, οὐδὲ συλλογίζονται τὴν ἐνέργειαν τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Οὐαί τοῖς δυνατοῖς εἰς τὸ πίνειν οἶνον, καὶ ἰσχυροῖς εἰς τὸ μηγυεῖν σίκερα. 11 22.

Οὐαί εἰς τὸν ποτιζόντα οἶνον τὸν πλησίον αὐτοῦ, εἰς σὲ τὸν προσφέροντα τὴν φιάλην, καὶ εἰσέτι μὴ θύεις αὐτόν!

Οὔτε κλέπται. οὔτε πλεομέκται, οὔτε ὕβρισται, οὔτε ἄρπυγες, οὔτε μέθυσοι, θέλουσι κληρονομήσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Κορ. Α. Γ. 10.

Φθῖνοι, φθῖνοι, συμπόσιον, μέθαι, καὶ τὰ ὅμοια τούτων δὲν θέλουν κληρονομήσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ Γαλάτ. ε. 21—23.

ΝΙΚΟΤΙΑΝΗ.

Ἡ Νικοτιανὴ ἢ καπνόχορτον, εἶναι φυτὸν ἐνιαύσιον γέννημα τῆς Ἀμερικῆς, ἐλθὼν εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸ 1500 ἔτος παρὰ τινος Ἰωάννου Νικότου καλουμένου, τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ τούτου εἶναι μεγάλα καὶ πλατέα, πρασινοκιτρίνου χρώματος. ἔχει γεύσιν δριμύνην καὶ καυστικὴν, ὀσμὴν δὲ ναρκωτικὴν. Τινὲς θέλουσιν, ὅτι τὸ καπνόχορτον εἰς τὴν Ἀσίαν μετεχειρίζοντο καὶ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, ἐπειδὴ παρετηρήθησαν παλαιὰς συνηθείας ἔχνη τοῦ καπνίζον ἑπρὰ χόρτα. Ἡ συνήθεια αὕτη τοῦ καπνίζον τὴν νικοτιανὴν ἐπροόδουσαν ἀνεμποδιστως εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν. Αἱ πολιτικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ διεκηρύχθησαν ἐναντίαι τῆς κακῆς ταύτης συνηθείας. Παπικὰ ἀναθέματα, βασιλικὰ διατάγματα, ἐξεδίδοντο μετ' αὐστηροτάτων ποινῶν, μὴ ἐξαιρουμένου καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ καὶ Ἰακώβου καὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Καρόλου ἐν Ἀγγλίᾳ, ἡ χρῆσις καὶ εἰσαγωγή τῆς νικοτιανῆς, κατεστάθησαν ὑπακείμενον νομοθεσίαις. Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐγράψε διατριβὴν περίφημον κατὰ τῆς συνηθείας τοῦ καπνίζον, εἰς τὴν ὀποῖαν ὀνομάζει ἀμαρτωλῶν καὶ αἰσχροῦν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν, κλάδον μέθης, διασθορὰν προσώπων καὶ κτιμάτων, ἀηδαστὴν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, μισητὴν εἰς τὴν ῥίναν, βλαβερὰν εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἐπικίνδυνον εἰς τοὺς πνεύμονας, καὶ τέλος ἀποφαίνεται, ὅτι ἡ μέλαινα καὶ δυσώδης ἀναθυμίασις αὐτῆς ὀμοιάζει ὡς ἐγγιστα τὸν Στύγιον κερπὸν τῆς ἀβύσσου.

Εἰς τὰς Ἀγγλικὰς ἀποικίας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς,

κατέφυγον εἰς τὴν νομοθεσίαν διὰ νὰ κανονίσωσι τὴν χρῆσιν τοῦτου τοῦ χόρτου, ἀφοῦ ἐγένετο τόσον πολυτιμον, ὥστε μ' ἑκατὸν λίτρας ἐκλεκτῆς νικοτιανῆς, ἢ δύνατο γεωργὸς τῆς Βιργινίας ν' ἀγοράσῃ ὠραίαν καὶ ἀκαμαίαν γυναῖκα. Εἰς μίαν δὲ τῶν ἐπαρχιακῶν διοικήσεων τῆς Νέας Ἀγγλίας τῶν Ἠνωμένων τῆς Ἀμερικῆς Πολιτειῶν, ἐψηφίσθη νόμος ἀπαγορευτῶν τὴν χρῆσιν τῆς νικοτιανῆς ἀνεξαιρέτως εἰς ἅπαντας τοὺς μὴ συμπληρώσαντες τὸ εἰκοστὸν πρῶτον τῆς ἡλικίας ἔτος, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἀσυνηθιστους, ἐκτὸς τῶν παρουσιαζόντων ἔγγραφον ἰατροῦ ἐμπείρου ἀποδείξειν, ὅτι ὠφελοῦνται, συνοδευμένην μὲ ἀδειαν νομοθετικῶ τινος ἐπὶ τούτῳ σώματος.

Ἄλλὰ ἡ νικοτιανὴ ἐνίκησεν ὅλας τὰς δυνάμεις, ὅσαι κατ' αὐτῆς ἀντεπαρτάχθησαν, περιφρονοῦσα τὰς διατάξεις πανεπιστημίων, τοὺς νόμους, διατάγας καὶ ἀπειλὰς βασιλέων καὶ Παπῶν, κατέλαβεν ἤδη τὴν γῆν, καὶ κατακρατεῖ ὑπὸ δουλείαν μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἀνθρώπων, παρ' οἰονδήποτε ἄλλο φυτὸν.

Τὸ φυτὸν τοῦτο θεωρηθὲν ὡς δηλητήριο, ἤλκυσε τὴν προσοχὴν πολλῶν ἰατρῶν καὶ ἔγιναν πολλὰ πειράματα εἰς διάφορα εἶδη ζώων τὰ ὅποια ἐθανάτωθησαν διὰ μικροτάτης ποσότητος βανιδίων ἀποσταλαγμένου ἐλαίου αὐτοῦ.

Ἡ νικοτιανὴ ἐπιβληθεῖσα εἰς εὐαίσθητους ἐπιφανεῖς ἰκανῆς ἐκτάσεως βλάπτει οὐκ ὀλίγον. Τὸ ἀφέψημα αὐτῆς ἐθανάτωσεν ἵππον πάσχοντα καὶ ποτισθέντα δι' ἐλπίδα θεραπείας.

Ὁ περίφημος Γάλλος ποιητὴς Σαντηλιος (Santeuil), ἀπέθανε μὲ σφαγμοὺς καὶ φρικώδεις πόνους, λαβῶν ποτήριον οἴνου μεμιγμένου μὲ ταβάκκον.

Ἄνθρωποι πολλὰκις ἔτυχε ν' ἀποθάνωσι, διότι πρὸς ἀνακούφισιν σπασμῶν, ἔπιαν εἰκοσι κόκκων νικοτιανῆς ἀφέψημα.

Γυνὴ τις στοχασθεῖσα, ὅτι ἤθελεν ἰατρεύσει λειχήν νω, τὴν ὁποῖαν ἡ θυγάτηρ αὐτῆς εἶχε πλησίον τῆς ῥίνος διὰ ῥύπου τῆς κοπρῶσφιγγος, μόλις ἐπέθηκεν αὐτὸν, καὶ τὸ κοράσιον μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεστραμμένους ὤρμησεν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ πίπτον ἐπιάσθη παρὰ τῆς ἐντροῦμου μητρός. Ἐπλύθη μὲν πάραυτα μὲ ψυχρὸν ὕδωρ τὸ εἰλειμμένον μέρος διὰ νὰ καθαρῶσθι ἀπὸ τοῦ δηλητηρίου, ἀλλ' εἰς μάτην, αἱ σιαγῶνες ἦσαν ἀκίνητοι καὶ κλεισμέναι ἢ πάσχουσα ἤδη ἀναίσθητος, ἐξέπνεε κατὰ τὸ φαινόμενον. Κληθεῖς ὁ ἰατρός, εὗρηκε τὰς ἀκρας τοῦ σώματος ψυχρὰς, τὸν σφυγμὸν ἀνεπαίσθητον, καὶ τὸ πρόσωπον νεκρῶδες. Μόλις δὲ ἠμπόρεσε μετὰ μίαν καὶ ἡμισίαν ὥραν νὰ κάμῃ νὰ συνέλθῃ τὸ κοράσιον.

Ἐκ τῶν περιστάσεων τούτων σαφῶς ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ νικοτιανὴ εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον δραστήρια καὶ ὀλέθρια φυτικὰ δηλητήρια. Ἐνεργεῖ ἀμέσως εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα, ἐξασθενίζον, συγχέον, ἢ ἀποσβύνον τὰς ζωτικὰς κινήσεις. Δύναται ἄρα ἡ καθ' ἑξιν χρῆσις τοιοῦτου φυτοῦ, τοιαύτας ἔχοντος δηλητηρίου ἰδιότητος, νὰ συμβάλῃ ποτὲ εἰς ὑγείαν, ἢ μάλλον εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἔχῃ ἐπιβλαβὴ ἐπιβροήν;

Ἡ γνώμη ὅτι ἡ χρῆσις τῆς νικοτιανῆς διατηρεῖ τοὺς ὀδόντας, δὲν ὑποστηρίζεται οὔτε ἀπὸ τὴν φυσιολογίαν, οὔτε ἀπὸ τὴν παρατήρησιν. Ἐξ ἐναντίας ἀδυνατίζει τὰ οὐλα καὶ τὴν καλύπτουσαν τὰς ρίζας τῶν ὀδόντων μεμβράναν, καὶ οὕτω μᾶλλον ἐπιταχύνει ἀντὶ νὰ βραδύνῃ τὴν φθορὰν αὐτῶν. Ὄθει καὶ δὲν εὐρίσκομεν καλύτερους τοὺς ὀδόντας τῶν καπνίζοντων ἢ τῶν μὴ. Κατὰ μέσον ὄρον μάλιστα τὰ ὄργανα ταῦτα εἶναι εἰς ἀτελεστέρην διατηρήσεως κατάστασιν. Οἱ ναῦται κάμμουσι μὲν κατάχρησιν τῆς νικοτιανῆς, καπνίζοντες καὶ μασοῦντες αὐτήν, ἀλλ' ἔχουσι καὶ τοὺς ὀδόντας ἀχρεῖους.

Τινὲς ὁμολογοῦντες τὸ ἀνωφελές, ἢ καὶ τὸ ἐπιβλαβές τοῦ καπνίζειν, δι' ἡσυχάζονται ὁμῶς, ὅτι ἡ παραιτήσις αὐτοῦ ἤθελεν εἶτι μᾶλλον τοὺς βλάψαι. Ἀλλὰ πόσα δὲν ἔχομεν παραδείγματα δι' ἡλίου ἀνατροῦντα τοὺς φόβους τούτους. Εἰς πολλὰς φυλακὰς τῶν εὐνομούμενων ἐθνῶν, δὲν συγχωρεῖται τὸ κάπνισμα εἰς τοὺς ἐκεῖ δικαιομένους, ἀν καὶ ὅλοι σχεδὸν πρὶν ἔμειψαι, δίδονται κατακόρως εἰς αὐτό. Μαρτυροῦσι δὲ τῶν καταστημάτων τούτων οἱ ἐπίτροποι, ὅτι οὐδεὶς τῶν φυλακισθέντων ἐβλάθη διὰ τῆς στέρησεως τοῦ ναρκωτικοῦ τούτου φυτοῦ, ἀλλ' ὅτι μετ' ὀλίγου ἡμέρας, σπανίως ὑπὲρ τὰς εἰκοσιν, ἢ ἀνησυχία καὶ ἡ παραγῆ αὐτῶν ἐλαττοῦνται, ἢ ὄρεξις αὐξάνει καὶ ἡ ὄψις προδῆλως καλυτερεύει. Ἐξ ὅχου τις ἰατρός λέγει ὅτι πτεὶ δὲν ἐγνώρισεν ἄνθρωπον νὰ ὑποφέρει τὴν παραμικρὰν διαμένουσαν βλάβην ἀπὸ τὴν τῆς νικοτιανῆς παραίτησιν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας μάλιστα πᾶς τοιοῦτος ὠφελήθη πραγματικῶς.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους συμφέρει μεγάλως εἰς τὴν υγείαν καθὼς καὶ εἰς τὴν οἰκειακὴν οἰκονομίαν νὰ παραιτῶσι κατ' ὀλίγον οἱ ἡμέτεροι τὴν πολλὴν χρῆσιν καὶ κατάχρησιν τοῦ καπνοῦ, καὶ μάλιστα οἱ νέοι, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ νοῶσι πάντοτε, ὅτι ὠφελοῦνται κατὰ πάντα διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς ἀποχῆς τοῦ καπνοῦ, καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ πολλὰ καπνιστικὰ σιγάρα καὶ συρίγια.

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ Ὁ ΚΑΠΠΑΔΟΚΗΣ.

Ἐν Ἀνδρονικίῳ (Ἐντουρλοῦ), χωρίῳ τῆς Καππαδοκικῆς Καισαρείας διαμένει, νομιζόμενος κοινότερον ὡς βλάξ καὶ ἡλίθιος, Καππαδόκης τις ἀστρολόγος, ὀνομαζόμενος Πρόδρομος [Ποτόσης], χριστιανὸς ὀρθόδοξος, νῦν γέρον ὡς ἐβδομηκοντούτης, προλέγων κατὰ τὴν κοινὴν φήμην καὶ ἄλλα, καὶ μάλιστα τοὺς καιροὺς, ἀλανθάστως. Οὗτος πρῦτερον διέτριβεν ὡς ὑπηρέτης ἐν Σμύρῃ, καὶ θελήσας νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τὰ ἔξοδα τῆς ὁδοπορίας, ἐπεχείρησε τὸ τοξείδιόν του πεζῶς καὶ μόνος, ἀναβὰς εἰς τὴν ταινίαν (ζυγόν) τοῦ Ταύρου, ὄρους μεγάλου, ὡς γνωστὸν, ἐκτεινομένου ἀπὸ τῆς περὶ Σμύρνην Μαστουτίας (Ταχταλί) καὶ τῆς πρὸ Σάμου Μυκάλης μέχρι τοῦ Ἀργαίου [Ἐρζιά], ὄρους ἐπικειμένου εἰς τὴν Καισαρείαν. Ο Ἰαῦρος οὗτος, προβαίνειν

ἐκ δυσμῶν εἰς ἀνατολὰς, χωρίζει τὴν Καρίαν ἀπὸ τῆς Λυδίας, τὴν Λυκίαν ἀπὸ τῆς Φρυγίας, τὴν Παμφυλίαν καὶ τὴν Κιλικίαν ἀπὸ τῆς Λυκαονίας καὶ τῆς Καππαδοκίας. Δι' αὐτοῦ λοιπὸν τοῦ ὄρους ὀδεύον σχολαίως κατὰ βράχεις καὶ κορυφὰς, ἐτρέφετο ἀπὸ τὰ χόρτα καὶ τοὺς καρπούς τῶν δένδρων τοῦ ὄρους, ὁ Πρόδρομος οὗτος, μὴ καταβάινων εἰς τοὺς κατακημένους τόπους, καὶ σπουδάζων ἀναμφιβόλως εἰς τὸ σὸφὸν βιβλίον τῆς γυμνῆς φύσεως τὴν μετεωρολογίαν καὶ τὴν ἀστρολογίαν] του. Ἀγνοοῦμεν πόσον χρόνον ἐδαπάνησεν εἰς τὴν περιέργον ταύτην περιήγησιν καὶ σπουδῆν.

Ὁ πρακτικὸς οὗτος ἀστρολόγος, προλέγει ἐπ' ἀκριβὲς τὰς ἐροχὰς, τὴν χάλαν, τὸν βαθμὸν τοῦ ψύχους, τὸν παγετὸν, τοὺς αὐχμούς καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ προσεῖτε τὸν τόπον, ὅπου θέλει συμβῆ τι τοιοῦτον, καὶ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν διάρκειαν. Ταῦτα λέγουσι περὶ αὐτοῦ οἱ Καππαδοκαὶ χρησιμεύει λοιπὸν ὁ Πρόδρομος πολλάκις ὡς θερμόμετρον καὶ ὑγρόμετρον τοῦ περὶ τὴν Καισαρείαν λαοῦ. Αὐτὸν ὡς μαντεῖον οἰκειακόν, συμβουλευόμενοι καὶ οἱ γεωργοὶ πότε νὰ σπείρωσιν ἢ συγκομίσωσι τὸν καρπὸν, καὶ αἱ οἰκοδέσποιναί πότε νὰ στείλωσιν εἰς τὸν μῦλον τὸ γέννημα ἵνα ἀλεσθῇ, καὶ οἱ ἔμποροι πότε νὰ ταξειδεύωσι. Καὶ ὡς λέγεται, πάντοτε μένουσι εὐχαριστήμενοι, συντηροῦντες αὐτὸν διὰ δωρεῶν. Ἦλθε ποτὲ εἰς αὐτὸν καὶ τις ὀθωμανὸς νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ ταξειδίου του, τὸ ὅποιον ἔμελλε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐπιῦσαν. Ὁ Πρόδρομος προεῖπε καὶ εἰς αὐτὸν, ὅτι τὴν ἐπιῦσαν κατὰ τὴν ὄραν τοῦ ταξειδίου θέλει γενῆ ἐροχὴ βραγδαία καὶ χάλαν χοντρή. Ἐγέλασεν ὁ ὀθωμανός, καταφρονῶν τὴν πρόβησιν. Ἐάν δὲν συμβῆ, ὡς λέγει, εἶπεν εἰς τὸν Πρόδρομον ὁ ὀθωμανός, ὑπέσχεσαι νὰ γένῃς μουσουλμάνος; Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ Πρόδρομος, εἰάν ὁμῶς ὑποσχεθῆς καὶ σὺ, ὅτι γίνεσαι χριστιανός, ἀφ' οὗ συμβῆ, ὅτι προλέγω. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὴν ἐπιῦσαν ἐγένοντο τὰ πάντα, ὅπως προεῖπεν ὁ Πρόδρομος, εἶχεν ἐκτοτε ὁ ὀθωμανός, καὶ μὴ γενόμενος χριστιανός, μεγαλὸν σέβας πρὸς τὸν Πρόδρομον καὶ πρὸς τὴν χριστιανικὴν πίστιν.

Διὰ ταῦτα μέχρι τοῦ δε πάντες οἱ Καισαρεῖς, Γραικοὶ, ὀθωμανοὶ καὶ Ἀρμένιοι, δίδουσι μεγάλην προσοχὴν εἰς τὰς προφητείας τοῦ Προδρόμου.

ΛΑΤΙΝΙΚΟΣ ΚΛΗΡΟΣ,

Κατὰ τὴν 14^α ἑκατοσταετηρίδα.

Ἡ εὐταξία ἡμέρα τῆ ἡμέρα ἐξέκλινε, μολοντί δὲν ἔλειπον σύνοδοι καὶ κανόνες, οἵτινες περισσότερον ἀπέβλεπον εἰς τὸ φόρεμα καὶ τὴν κόμην τῶν ἐκκλησιαστικῶν, παρὰ τὰ ἦθη αὐτῶν. Ἐκαταγίνοντο οἱ ἐκκλησιαστικοὶ εἰς τὸ βάσον αὐτῶν ἔπρεπε νὰ ἦναι λευκοῦ ἢ μελανοῦ χρώματος, καὶ ἄλλα τοιαῦτα μικρὰ ζητήματα. Οἱ κληρικοὶ ἀρετὸν ἦτο νὰ ἐξεύρωσι ν' ἀναγινώσκωσι, καὶ τίποτε περισσότερον. Οἱ ἐφημέριοι καὶ πνευματικοὶ ἐνόμιζον χρεὸς τῶν μόνων νὰ ἐξεύρωσι τ' ἄρθρα τῆς πίστεως. Οἱ μοναχοὶ ἠύζινον, καὶ σὺν αὐτοῖς ἡ ἀμάθεια καὶ ἀσωτεία, καὶ ὅταν δὲν ἦσαν εὐχαριστήμενοι νὰ μὲνωσιν εἰς ἑν τάγμα, διέβαινον εἰς ἕτερον.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐρημίται καὶ μοναχοὶ ἀνεχώρου ἀπὸ τὸν

κόσμον, διάγοντες εἶον ἄμωμον, ἤσυχον, καταγινόμενοι εἰς τὴν προσευχὴν, καὶ εἰς ἐργόχειρόν τι ἀρεστὸν αὐτοῖς, μὴ συναναστρέφόμενοι [μετὰ τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰμὴ ὅτε ἤρχοντο πρὸς αὐτοὺς χάριν συμβουλῆς, διδασκαλίας καὶ παραδείγματος. Νοθετοῦντες δὲ τοὺς πρὸς αὐτοὺς ἐρχομένους, ἐπανέστρεφον εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἐρήμου, μονάζοντες ἀληθῶς.

Οἱ δὲ μεταγενέστεροι μοναχοὶ [ὄνομα διόλου ἀνάμμεστον εἰς αὐτοὺς], τὸ ἐναντίον ἐπραττον διότι ἀντὶ νὰ μακρυνθῶσιν ἀπὸ τῆς φροντίδας τοῦ κόσμου εἰς τὴν ἐρημίαν, ἐκλείοντο εἰς μοναστήριον δι' ἐπίδειξιν, μὴ παραιτούμενοι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ. Ἀντὶ νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ προσεύχωνται, κατεγίνοντο νὰ διάγωσι εἶον λαμπρὸν καὶ δαψιλῆ. Ἀντὶ νὰ μελετῶσι τὰς γραφὰς, ἐμελέτουσι τὸν τρόπον τῆς προσκλήσεως μεταξὺ τῶν λαϊκῶν τοῦ ὀνόματος τῆς εὐλαβείας καὶ ἀγιότητος. Ἀντὶ ν' ἀναγινώσκωσι τὴν ἄμωμον καὶ ὑψυλὴν ἠθικὴν τοῦ εὐαγγελίου, διὰ νὰ διδάσκωσι τοὺς Χριστιανούς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν ἐν λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐδίδασκον στρεβλῶς ἐν λόγῳ, καὶ ἐπολιτεύοντο ἀσώτως ἐν ἔργῳ. Ἀντὶ νὰ παύσωσι τὰ σκάνδαλα καὶ τὰς φατρίας μεταξὺ τῶν χριστιανῶν, αὐτοὶ ἤνεκτον τὴν πυρὰν τῆς διχονοίας. Ἀντὶ νὰ ζητήσωσι καὶ νὰ περιποιηθῶσι τὸ ἐκ τοῦ ποιμνίου πλανηθῆν πρόσβητον, αὐτοὶ ἀπεσκοράκιζον καὶ τὸ ἐν τῷ ποιμνίῳ εὐρισκόμενον. Δὲν ἤφινον πλημμέλημα ἄπρακτον ὅταν ἐξ αὐτοῦ προέκυπτε κέρδος.

Ταῦτα δὲ πάντα ἐποίουν, στηρίζόμενοι ἀπὸ τοὺς ἐν Ῥώμῃ τυραννοῦντας διότι ἅμα ἐπιθύμουσι νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ ἐν εἰς ἄλλο τάγμα, εὐθὺς ὁ Πάπας ἐπεκύρου τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν διὰ τῆς σφραγίδος του. Ἦθελον νὰ συστήσωσι νέας ἐορτὰς καὶ τελετὰς, διὰ νὰ συνάξωσι χρήματα; Εὐθὺς ὁ χρησμός τῆς Ῥώμης ἐδεβαίου τὴν θέλησιν αὐτῶν. Ἐπένουσι τρόπους διὰ νὰ μὴ ὑπόκνηται εἰς τοὺς κοσμικοὺς, τὸ ἀνάπαλιν μάλιστα, οἱ κοσμικοὶ νὰ ὑπόκνηται εἰς αὐτούς; Εὐθὺς ἐκ τοῦ τρίποδος αὐτοῦ, ὁ τῆς Ῥώμης Πρύτανης ἐθέσπιζεν, ὅτι νομίμως οἱ ἐκκλησιαστικοὶ πρέπει νὰ κυριεύωσι τοὺς λαίκοις. Ἐναντιοῦτο τίς τῶν λαϊκῶν εἰς τὰς ἀδικίας αὐτῶν; Εὐθὺς ὁ τῆς Ῥώμης Ζεὺς ἔρριπτε τὸν κεραυνὸν αὐτοῦ, διὰ νὰ κατακαύσῃ τὸν ἀντικείμενον τοῖς μοναχοῖς, καὶ τοιοῦτοτρόπως αἱ πανουργίαι τῶν μοναχῶν, ἢ συγκατάβασις τῶν τῆς Ῥώμης Προέδρων, καὶ ὁ φόβος τῶν ἡγεμόνων, ἕνεκα τῶν δεισιδαιμονιῶν τοῦ λαοῦ, ἐστήριζον τὴν ἄνομον ἐξουσίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν.

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Σημ. Εἰς τοσαύτας ἀνομίας καὶ παρεκτροπὰς ἐξώκειλεν ὁ κληρὸς τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἀποσπασθεῖς ἀπὸ τῆς Μητρὸς, τῆς ἐν Βυζαντίῳ Καθολικῆς τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας, διὰ σκοποὺς πάντη κοσμικοὺς καὶ ὀφείλει ὕλικῆς, βαρβαρικῆς ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, καὶ συνταράσσων μέχρι τοῦ νῦν τὸν χριστιανικὸν κόσμον διὰ τῶν δεσποτικῶν αὐτοῦ ἀξιώσεων καὶ τῶν ποικίλων μοναχικῶν ταγμάτων, ἐν οἷς προέχουσιν οἱ διαδόχοι ἱεροσύνης. Διὰ τοὺς κίτους σκοποὺς καὶ λόγους ὁ Λατινικὸς κληρὸς ἐθερε τὴν Ἀνατολὴν πρῶτον διὰ τῶν Σταυροφορικῶν πολέμων, καὶ ἔπειτα τὴν Δύσιν διὰ τῶν τοσαύτων θρη-

σκευτικῶν πολέμων καὶ μεταβολῶν. Ἰσως ἡ ἡσυχία τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐπίνοδον αὐτοῦ εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ.

Σοφοκλῆς ὁ Σωφίλου, γέννηθῆς ἐν Κολωνῷ, προαστείῳ τῶν Ἀθηνῶν, τὸ 498 πρὸ Χριστοῦ, ὅτε εἶχε τὴν ἡλικίαν τῶν 27 ἐτῶν ὁ Αἰτγύλος, κρίνεται ὑπὸ τῶν παλαιῶν καὶ τῶν νεωτέρων ὡς ἀριστος τῶν Ἑλλήνων Τραγικῶν ποιητῶν κατὰ τὴν δραματικὴν τέχνην. Πολλοὶ δὲ τῶν κριτικῶν θεωροῦσιν αὐτὸν καὶ ὡς ἀριστον πάντων ὁμοῦ τῶν Τραγωδοποιῶν, παλαιῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, καὶ τῶν νεωτέρων Ἰταλῶν, Ἰσπανῶν, Γάλλων, Ἀγγλῶν, Γερμανῶν ἢ ἄλλων. Ὁ Σοφοκλῆς ὑπῆρξε καὶ συστράτηγος τοῦ Περικλέους, καὶ ἀπέθανεν, ὡς λέγουσιν, ὑπὸ χαρᾶς δι' ἣν ἔλαβε νίκην εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, ἔχων ἤδη τὴν ἡλικίαν τῶν 85 ἐτῶν, κατ' ἄλλους δὲ πνιγὸς ὑπὸ σταφυλορρόραγας. Συνέγραψε δὲ 120 Τραγωδίας, ἐξ ὧν ἀπεσώθησαν εἰς ἡμᾶς 7 μόναι.

Ἐκ τῶν σωζομένων Τραγωδιῶν τοῦ Σοφοκλέους τιμάται ὡς ἀρίστη καὶ θαυμαστοτέρα κατὰ τὴν δραματικὴν τέχνην τῆς κατασκευῆς καὶ τοῦ λεκτικοῦ ὁ *Οιδίπους Τύραννος*, λεγόμενος οὕτω πρὸς διάκρισιν ἄλλης Τραγωδίας τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, ἐπιγραφομένης *Οιδίπους ἐπὶ Κολωνῷ*.

Πρὸς τὸν Οιδίπου Τύραννον τοῦ ἀθανάτου Σοφοκλέους ἀμιλλώμενοι, ἐποίησαν ὅμοια δράματα, ἐπιγράφοντες αὐτὰ *Οιδίπους Βασιλεὺς*, ὅτε Ῥωμαῖος Σενέκας ἐκ τῶν σωζομένων παλαιῶν συγγραφέων, ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων Εὐρωπαϊῶν πολλοὶ, ἐν οἷς καὶ οἱ Γάλλοι Γατάλληρος, Κορνήλλιος, Βυλτάριος, Χηνίερος, ὁ Ἰταλὸς Ἰουστινιανὸς Ὁρσάτος, ὁ Γερμανὸς Δόνερος, ὁ ὀλλανδὸς Βιλδρεδικίς, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα, καὶ ἂν περιέχωσι τινὰς καλλοῦντας, ἴσας ἢ καὶ ἀνωτέρας τῶν ἐν τῷ προτοτύπῳ ἀντιστοιγῶν κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ὁμογενῶν αὐτῶν, κρίνονται ὁμῶς κατὰ τὸ σύνολον πολὺ κατώτερα τοῦ Ἑλληνικοῦ πρωτοτύπου. Τοσαύτη τῶν παλαιῶν προπατόρων ἡμῶν εὑρεσις, ἀκρίβεια, χάρις φυσικὴ περὶ τὴν τέχνην.

Μεταφράσεις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Σοφοκλείου δράματος εἰς τὰς νεωτέρας σοφὰς γλώσσας ἐγένοντο πάμπολλαι. Ἐκ δὲ τῶν Γαλλικῶν ἀρίστη φαίνεται ἡ τοῦ Βέλγου Α. Ι. Βεκάροτου, ἐκδοθεῖσα ἐν Παρισίοις καὶ Βρυξελλαις τῷ 1845 μετὰ πολλῶν σημειώσεων, κατ' ἄς ἐγράφησαν προχείρως αἱ τοῦ ἄρθρου τούτου σύντομοι πληροφορίες χάριν τῶν φιλοθεάτρων νέων ὁμογενῶν.

Εὐχῆς ἔργον, εἰάν τις τῶν νέων αὐτῶν, κάτοχος τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας καὶ ἀγαθὸς συγγραφεὺς ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου παράφρασιν τῆς Τραγωδίας ταύτης καὶ ἄλλων δραμάτων τοῦ Σοφοκλέους εἰς στίχους ἱαμβικοὺς ἀνομολήτους κατὰ τὸ ἀξιόλογον παράδειγμα τοῦ Ζαμπελίου, ἢ καὶ εἰς πεζὸν ὕψος, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰς ἀρίστας τῶν μεταφράσεων εἰς τὰς νεωτέρας σοφὰς γλώσσας, ἵνα χρησιμεύσωσι καὶ τὰ δράματα ταῦτα εἰς τὸ ἀναγεννῶμενον Ἑλληνικὸν θέατρον. Ἐνωεῖται δὲ, ὅτι ἡ παράφρασις δὲν πρέπει ν' ἀπέχη πολὺ ἀπὸ τῆς κείμενης κατὰ τὸ λεκτικόν, εἰμὴ ὅσον ἀπικτεῖ ἡ

χάρις καὶ σαφήνεια τῆς νῦν μορφωμένης ἡμῶν γλώσσας, ἐπειδὴ πολλάκις, φυλαττομένης τῆς λέξεως καὶ φράσεως αὐτῆς τῆς συντάξεως τοῦ κειμένου, γίνεται ἡ παράφρασις οὐ μόνον ἑλληνικότερα καὶ σοφώτερα καὶ εὐγενεστέρα, ἀλλὰ φρονικότερα, καὶ γλαφυρότερα καὶ σαφεστέρα κατὰ τὴν ἔνοιαν, ἀρεσκουσα διὰ ταῦτα εἰς τὸ Πανελλήνιον πραγματικῶς καὶ συντελοῦσα εἰς τὴν ἀρίστην τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης διόρθωσιν καὶ ἀνάπτυξιν ἐπὶ τὸ ἐθνικότερον, ἐὰν κατορθωθῶσιν ὅμοιαι τοιαῦτα πολλὰ παραφράσεις.

Ὅσοι ἐκ τῶν νέων ἑλλήνων θαυμάζουσι καὶ μεταφράζουσι τὰ θεατρικὰ ἰδράματα τῶν νεωτέρων Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, ἂς μὴ λησιμονῶσιν, ὅτι δὲν θέλουσι κατανοῆσαι τὴν ἀξίαν αὐτῶν, οὐδὲ θέλουσι δυνήθη-νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸ ἔθνος μεταφράσεις ἐπιτυχημένας, ἀρεστάς καὶ ὠφελίμους, ἐὰν προηγουμένως δὲν ἐνασχοληθῶσιν ὅπως οὖν εἰς τὴν μελέτην τῶν παλαιῶν ἑλληνικῶν ἰδραμάτων, ἐπιστάμενοι ὅπως οὖν εἰς τὰ τῆς ἐθνικῆς παιδείας, ὅπερ, καὶ τοι προδήλως ἀληθέστατον, ἀμελεῖται κατὰ δυστυχίαν ὅπως οὖν ὑπὸ τῶν ξηνοζήλων λογίων τῆς νέας Ἑλλάδος, πάντῃ μὰ τὴν ἀλήθειαν ξενικῶς καὶ ἀλόγως καὶ ἀσκόπως.

Πίσσαυρος.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ.

1. Ἀγάπα τὸν φίλον σου μετὰ τὸ ἐλαττώματ' αὐτοῦ. — Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀμέτοχος ἐλαττώματός τιτος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀγαπᾶται ὁ φίλος μετὰ τὸ ἐλαττώματ' αὐτοῦ.

2. Ἀετὸς ρυτὰς δὲν πιάνει. — Οἱ μεγάλοι καὶ ἰσχυροὶ τὰ μικρὰ καὶ εὐτελῆ ἀποστρέφονται.

3. Ἄλλοι τὸν δένδρον δεκτικῶς καὶ δὲν τὸν δένδρον τοῦ νοῦς του. — Παροιμία διδακτικὴ περὶ ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ ἀπελιώθη, ὥστε μήτε ὑφ' ἑαυτῶν, μήτε ὑφ' ἄλλων ὀδηγούμενοι δύνανται νὰ καταλαμβάνωσι τὰ καλὰ.

4. Ἄνθρωπος ἀγράμματος, ξύλον ἀπελέκητον. — Καθὼς τὸ ξύλον διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς οἰκοδομίαν, πρέπει νὰ πελεκηθῇ πρῶτον, οὕτω καὶ ὁ πολίτης διὰ νὰ ἦναι χρήσιμος εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς τὴν πατρίδα του. Χρεωστῆ τοῦλάχιστον νὰ μάθῃ ν' ἀναγνώσκῃ, νὰ γράφῃ καὶ νὰ ἀριθμῇ, ὥστε διὰ τῆς ἀναγνώσεως ἐθνικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ ἱστορικῶν βιβλίων νὰ σοφίζεταί καὶ νὰ προοδεύῃ καθημέραν, διὰ νὰ βλέπῃ καὶ νὰ κρίνῃ ὀρθῶς τὰ γινόμενα.

Διπλοῦν ὀρῶσιν οἱ μαθόντες γράμματα,

Ἡ σοφία ἄνευ πείρας ἀτελής, ἡ δὲ πείρα ἄνευ σοφίας τυφλόν.

5. Ἄνθρωπος πολύβουλος. Θεὸς δὲ βουλευκόπος. — Εἰς τοὺς πολλὰ νὰ κάμωσι βουλομένους, ὑπὸ Θεοῦ δὲ κωλυομένους.

6. Παρὰ φίλον δολερὸν, ἔχε φανερὸν ἐχθρὸν.

7. Ἀπὸ χειρὸς θγαίνει λόγος, καὶ εἰς χίλλους κα-

ταντᾶ. — Ὁ ἐπιθυμῶν καὶ διατηρῆ τὸ μυστικόν του δὲν πρέπει νὰ τὸ λέγῃ εἰς οὐδένα.

8. Ἀπὸ τοῦ δικδούλου τὴν αὐλήν, μήτ' ἐρίφι μήτ' ἀρνί. — Ἀπὸ κακῶν ἀνθρώπων ποτὲ καλὸν μὴν ἔλπιζε ἐκτός ἂν ἀπατηθῇ καὶ νομίζων ὅτι βλάπτει ὠφελεῖ ἐν ἀγνοίᾳ.

9. Ἀξίζει ἡ παλιόκοτα σαράντα πουλακίδας. — Εἰς τὰς ὄσας γέρισσας, πολλῶν νεωτέρων εἰσὶν εὐδοκώτεροι, καὶ εἰς τοὺς γέροντας τοὺς ὑπερέχοντας τῶν νέων ἐπὶ φρονήσει.

10. Ἀπ' ἀγκάθι θγαίνει ῥόδον, καὶ ἀπὸ ῥόδου θγαίνει ἀγκάθι. — Ὅτι πολλάκις μηδαιμνοὶ ὄντες οἱ γονεῖς, ἀποκτιῶσι καλῆς διαγωγῆς τέκνα.

11. Οὐκ' ἐν τῷ πολὺ τὸ εὖ, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ πολὺ.

12. Ἄμαθος ἑρακὶ ἐφόρει, καὶ ἐκ τῆς κάτῃ τὸ θώρει. — Εἰς τὸν αἰφνιδίως ἀναδεχόμενον ἔργον τι ἀνέλιπτον καὶ γελοιοδῶς μεγαλοχουῖντα.

13. Ἄν κάμῃς τὰ καλὰ παιδιὰ, τί θέλεις τὸ ἔχειν καὶ ἂν κάμῃς τὰ κακὰ παιδιὰ, τί θέλεις τὸ ἔχειν. — Ὅτι οἱ μὲν καλοὶ παῖδες εἰσὶ περιουσία τοῦ οἴκου, οἱ δὲ κακοὶ καταστροφή αὐτοῦ.

14. Ἀνακατωμένα γνέματα, κακοφασμένα πανιά. — Τὰ ἀτάκτως ἀρχόμενα, ἀτακτότερον ἔχουν τὸ τέλος.

15. Ἄλλος σκάπτει καὶ κλαδεύει, ἄλλος πίνει καὶ μεθάει. — Ἐπὶ τῶν ἑτεροῦ ἀλλότρια ἐσθίουτων.

ΘΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ.

Δὲν εἶναι εἰς τὸν κόσμον οὔτε ἀναγκαῖα εἰσαρμένη, οὔτε τυφλὴ τύχη, οὐδὲ τίποτε συμβαίνει ἐξ αὐτομάτου, ἤτοι ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ. ἀφθονία καὶ ἔνδεια, πλοῦτος καὶ πενία, εὐτυχία καὶ δυστυχία, δόξα καὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν πατρικὴν βουλήν καὶ σοφίαν τοῦ Θεοῦ βούλησιν. Ἐὰν ὅμως εὐρίσκωνται εἰς τὸν κόσμον καὶ τινες πρὸς ἡμᾶς φαινόμενα ἀταξία, τοῦτο συμβαίνει, καθότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὸν σύνδεσμον τῶν ὄλων καὶ τὴν συνάφειαν τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποίαν ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ καταλάβωμεν, ἠθέλαμεν θαυμάζειν ἐκπληττόμενοι τὸ ἀνεξήγηστον ἕθος τῆς θείας σοφίας εἰς ὅλα τὰ πράγματα. T.

ΓΝΩΜΙΚΑ.

Τὸν ὀκνηρὸν καὶ τὸν ἀργὸν οὐ θέλει ὁ Θεός.

Ὁ ἀγαπῶν τὸ ἐργάζεσθαι ἄλλος διαμένει.

Πολλὴν κακίαν ἔδειξεν ἡ ἀργία.

Ποίησον τὴν κοιλίαν σου μικράν καὶ τὸ ἐργόχειρόν σου μικρόν.

Γιάντων τῶν κακῶν προδότης ἐστὶν ἡ ἀμέλεια.

Νοῦς λογικὸς ἀργεῖν οὐ δύναται.

Ζητήσεις παρὰ κακοῖς σύνεσιν καὶ οὐχ εὐρήσεις.

Κακία ἡ τῶν κατὰ φύσιν τοῦ νοῦ ἐνεργειῶν ἀμέλεια.

(ἐκ τῶν Παύλου τοῦ Εὐεργετινοῦ).